

PRZEGLĄD PEDAGOGICZNY

ORGAN TOW. NAUCZYCIELI SZKÓŁ ŚREDNICH I WYŻSZYCH
T. N. S. W.

POD REDAKCJĄ MAKSYMILIANA TAZBIRA

Nr. 7—8

Warszawa, 12 kwietnia 1937 r.

R. LVI (22)

TREŚĆ: XVII Doroczne Walne Zgromadzenie T. N. S. W. — 97. Sprawozdanie Zarządu Głównego T. N. S. W.: Wstęp. — 99. Skład Zarządu Gł., Komisji Rewizyjnej i Rozjemczej. — 100. Organizacja pracy w Zarządzie Głównym. — 101. Stosunek do Okręgów i Kół. — 102. Wyjazdy członków Prezydium. — 103. Wydawnictwa T. N. S. W. — 104. Działalność Zarządu Głównego na zewnątrz. — 105. Sprawy związane z całością szkolnictwa. — 107. Sprawy szkolnictwa państwowego. — 108. Sprawy szkolnictwa prywatnego. — 110. Samopomoc koleżeńska. — 112. Fundusze T. N. S. W. — 114. Działalność Zarządów Okręgowych T. N. S. W. — 115. Kronika. — 118. Zniżki dla członków T. N. S. W. — 119. Sprawozdanie rachunkowe Zarządu Głównego T. N. S. W. za czas I i — 31/XII 1936 roku. — 120. Rachunek strat i nadwyżek za r. 1936. — 121. Ogólny bilans Zarządu Głównego T. N. S. W. z dnia 31/XII 1936 r. — 122. Sezon letni w Krynicy i Orłowie Morskim. — 123. Letnia Kolonia Nauczycielska nad morzem. — 123.

XVII Doroczne Walne Zgromadzenie T.N.S.W. odbędzie się w Warszawie w dniach 2 i 3 maja 1937 r.

Dnia 2 maja w niedzielę — pierwszy dzień obrad Walnego Zgromadzenia T. N. S. W.

O godz. 9 Nabożeństwo w kościele Św. Krzyża, Krakowskie Przedmieście.

O godz. 10 obrady Walnego Zgromadzenia w Uniwersytecie J. Piłsudskiego (Collegium Theologicum, Traugutta 1).

Porządek obrad:

1. Otwarcie Walnego Zgromadzenia.
2. Prof. Dr. Stefan Błachowski (Poznań):
„O kształceniu nauczycieli szkół średnich“.
3. Dyskusja.

Posiedzenie popołudniowe o godz. 15.

4. Protokół XVI Walnego Zgromadzenia T. N. S. W. w dniach 31 maja i 1 czerwca 1936 r. (protokół był ogłoszony drukiem w n-rze 11 „Przeгляdu Pedagogicznego“ z dnia 21 czerwca 1936 r.

5. Sprawozdania:

- a) Sekretarza Generalnego Zarządu Głównego.
- b) Skarbnika Zarządu Głównego.

- c) Głównej Komisji Rewizyjnej.
6. Dyskusja ogólna nad sprawozdaniem Zarządu Głównego.
7. Zebranie towarzyskie w lokalu Koła Warszawskiego T. N. S. W.

Dnia 3 maja w poniedziałek -- drugi dzień obrad Walnego Zgromadzenia o godz. 9.

8. Obrady Komisyj:

a) do spraw szkolnictwa państwowego, b) do spraw szkolnictwa prywatnego i komunalnego, c) skarbowej i samopomocy koleżeńskej, d) pedagogicznej, e) wyborczej (matki), f) wnioskowej, w której skład wchodzi prezydium wszystkich wyżej wymienionych komisyj. (Początek obrad Komisji wnioskowej — po zakończeniu prac poprzednich Komisyj).

Posiedzenie popołudniowe o godz. 15.

9. Dyskusja ogólna nad sprawozdaniem Zarządu Głównego (dalszy ciąg).

10. Sprawozdania Komisyj Walnego Zgromadzenia.

11. Wybory uzupełniające do Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rozjemczej i Głównej Komisji Rewizyjnej.

12. Zamknięcie obrad Walnego Zgromadzenia.

U w a g i: 1) W Walnym Zgromadzeniu biorą udział z głosem decydującym:

- a) członkowie honorowi Towarzystwa;
- b) członkowie Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównej Komisji Rozjemczej, przewodniczący Zarządów Okręgowych lub ich zastępcy;
- c) delegaci Kół, wybrani przez Walne Zgromadzenia Kół w stosunku 1 : 25 członków; Koła, mające mniej niż 25 członków, wybierają 1 delegata. Delegaci winni być zaopatrzeni w listy uwierzytelniające Zarządów Kół.

Zarządy Kół winny przesłać do dnia 23 kwietnia do Zarządu Głównego w Warszawie, ul. Bracka 18, imienne listy delegatów celem wcześniejszego przygotowania dla nich kart uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu.

Uczestnicy Walnego Zgromadzenia, delegaci Kół, otrzymają imienne karty uczestnictwa w Biurze Kwaterunkowym Walnego Zgromadzenia w lokalu T. N. S. W., bądź też przy wejściu na salę obrad. Na kartach tych będą podane wszelkie informacje, dotyczące Walnego Zgromadzenia.

Imienne zgłoszenia na kwatery nadsyłają Koła do biura Zarządu Głównego do dnia 25 kwietnia. Kwatery będą zbiorowe w internatach lub pojedyncze w hotelach. W zgłoszeniu należy zaznaczyć, o jaką kwatere chodzi.

Biuro Walnego Zgromadzenia czynne będzie w lokalu T. N. S. W. w sobotę 1 maja, od godz. 18—22; w niedzielę 2 maja od godz. 8—10 rano, następnie na miejscu obrad Walnego Zgromadzenia.

Członkowie T. N. S. W., nie będący delegatami, będą miłymi gośćmi na Walnym Zgromadzeniu.

Regulamin komisji Walnego Zgromadzenia T. N. S. W.

1. Liczba członków komisji z prawem głosu jest ograniczona i nie może przekraczać 40.

2. Członków komisji wybierają Prezydium lub wyjątkowo Prezesi Zarządów Okręgowych spośród delegatów swych Okręgów.

3. Przewodniczącego komisji wyznacza Prezydium Zarządu Głównego na trzy dni przed terminem Walnego Zgromadzenia, wręczając mu równocześnie zgłoszone wnioski.

4. Przedmiotem obrad mogą być jedynie wnioski, przedstawione przez Zarząd Główny, Zarząd Okręgu i Koła w sposób określony statutem. Inne wnioski przekazuje się Zarządowi Gł. do rozpatrzenia, o ile Walne Zgr. nie uzna ich za nagłe.

5. Obradom komisji mogą się przysłuchiwać inni delegaci Walnego Zgromadzenia.

U w a g a. Powyższy regulamin nie dotyczy Komisji-Matki i wnioskowej.

Sprawozdanie Zarządu Głównego T. N. S. W.

Wstęp

Sprawozdanie nasze za okres od dnia 1 czerwca 1936 do końca marca 1937 r. jest zestawieniem prac i wysiłków Zarządu Głównego, dokonanych w okresie pewnej poprawy koniunktury organizacyjnej, co na tym miejscu można zarejestrować równie otwarcie, jak w uprzednich latach rejestrowaliśmy nasze niezwykle trudne warunki pracy.

Na czym ta poprawa polega, to rozumieją doskonale wszyscy dawni członkowie T. N. S. W., którzy już przez niejedno przeszli i niejedno widzieli. Po prostu nadeszła wreszcie chwila pewnego wytchnienia po niezwykle ciężkich przejściach lat ostatnich, zwołniał wszechstronny nacisk administracji na szeregi nauczycieli, a rzetelna praca szkolna poczyna odzyskiwać swą wartość.

Wiemy dobrze, ile pod tym względem mamy do zawdzięczenia p. Ministrowi prof. drowi Świętosławskiemu i Jego współpracownikom. Jednakże zdajemy sobie sprawę, że przyczyną polepszenia się naszych moralnych warunków pracy jest także poważna ewolucja poglądów na rolę szkoły w społeczeństwie. Zwolna następuje powrót do lekceważonych niedawno haseł, zwolna utrwała się znów przekonanie, że kwalifikacje moralne i umysłowe nauczyciela są czymś stokroć ważniejszym dla szkoły, niż bezwzględna uległość wobec każdej władzy i wypróbowana giętkość polityczna.

W tych warunkach Zarządowi Głównemu przypada w udziale miła rola wyrażenia radości z powodu nawrotu do haseł, głoszonych przez nas od tak dawna i okupionych w ostatnich latach niejedną represją w szeregach naszej organizacji. Dwukrotnie, w listopadzie i w marcu: raz jako odzew nauczycielstwa na doniosłe przemówienia P. Ministra Świętosławskiego i ponownie w odpowiedzi na narodowe i religijne akcenty w deklaracji O. Z. N. podkreśliliśmy w uchwałach pełnego Zarządu Głównego i Wydziału pozytywny stosunek do wypowiedzianych oficjalnie bliskich nam zasad ideowych.

Z radością zauważyliśmy również rzeczowy stosunek władz szkolnych do wypowiedzianych przez nas wątpliwości i zastrzeżeń programowych i organizacyjno-szkolnych, nieco szerzej piszemy o tym na innym miejscu.

Małe wyniki dały natomiast nasze starania o poprawę bytu nauczycieli i dyrektorów, o przywrócenie awansu automatycznego do V grupy uposażenia, lub stworzenie przynajmniej grupy pośredniej, starania o zmianę pragmatyki, zwłaszcza pod względem systemu kwalifikowania nauczycieli, wreszcie paląca kwestia reaktywacji przedwczesnych emerytów szkolnych.

Zapisując to na minus naszej działalności, musimy wreszcie w rubryce plusów zaznaczyć rozrost organizacyjny T. N. S. W., przybytek 14 Kół, wzrost liczby członków, przybytek młodych członków T. N. S. W. i poprawę stanu finansowego naszej organizacji. Nie są to jeszcze pozycje imponujące, ale cieszymy się nimi jako objawami w pewnym sensie przełomowymi.

Zjazd najbliższy pragniemy poświęcić zagadnieniu kształcenia nauczycieli szkół średnich, jako jednemu z najbardziej podstawowych warunków skuteczności naszej pracy szkolnej. Rozumiemy przez to zarówno sprawę reformy studiów nauczycielskich, jak sprawę pomocy dla nauczycieli pracujących naukowo. Nie wątpimy ani na chwilę, że aktualność i ważność tych zagadnień odczuwana jest dziś przez władze oświatowe równie żywo, jak przez organizację nauczycielską. Pragnielibyśmy szczerze, by poziom dyskusji w tej sprawie odpowiadał powadze problemu. Prosimy przeto Kolegów przybywających na zjazd o przemyślenie zawczasu tego zagadnienia.

Skład Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównej Komisji Rozjemczej

W roku 1936 skład Zarządu Głównego oraz Komisji Rewizyjnej i Rozjemczej był następujący (rok przy nazwisku w nawiasie oznacza datę wybrania do Zarządu Głównego, względnie początek kadencji): **Prezes Towarzystwa** — prof. dr. Władysław Tatkiewicz (1935), profesor Uniwersytetu J. Piłsudskiego. **Wiceprezesa** — Stefan Kwiatkowski (1935), emerytowany nauczyciel gimnazjum; dr. Bolesław Pochmarski (1936), nauczyciel gimnazjum, poseł na Sejm. **Sekretarz Generalny** — dr. Tadeusz Mikułowski (1934), nauczyciel gimnazjum prywatnego. **Zastępcy Sekretarza Generalnego** — Romuald Mańkowski (1935), nauczyciel gimnazjum państwowego; Szymon Poradowski (1936), nauczyciel gimnazjum prywatnego. **Skarbnik** — Władysław Kopczewski (1936), nauczyciel gimnazjum miejskiego. **Zastępca Skarbnika** — Piotr Halfter (1934), nauczyciel gimnazjum prywatnego. **Członkowie Zarządu Głównego z Warszawy, stanowiący Wydział Zarządu Głównego** — kol. kol.: dr. Tadeusz Bornholtz (1935), wizytator Ministerstwa W. R. i O. P.; ks. Józef Kulesza (1934), prefekt gimnazjum prywatnego; prof. dr. Bogdan Nawroczyński (1936), profesor Uniwersytetu J. Piłsudskiego; Stanisław Sedlaczek (1934), b. kierownik państwowej pracowni psychotechnicznej, emeryt; prof. dr. Stefan Straszewicz (1934), profesor Politechniki Warszawskiej. **Członkowie Zarządu Głównego spoza Warszawy:** prof. dr. Ludwik Jaxa-Bykowski z Poznania (1936), emerytowany profesor uniwersytetu; Zofia Iwaszkiewiczowa z Wilna (1935), emeryt. naczelniczka Sekcji Magistratu m. st. Warszawy; Antoni Kuźniar z Grudziądz (1936), nauczyciel gimnazjum państwowego; Kazimierz Lewicki z Krakowa (1936), dyrektor gimnazjum państwowego; Jan Smoleń z Katowic (1934), nauczyciel gimn. państwowego; dr. Józef Zieliński ze Stanisławowa (1935), nauczyciel gimn. państwowego. **Zastępcy Członków Zarządu Głównego z Warszawy:** Jadwiga Dipplowa, przełożona prywatnego gimnazjum; Józef Miernik, nauczyciel gimnazjum miejskiego; Stefan Pieniążek, nauczyciel gimn. państwowego; dr. Stanisław Sumiński, naucz. gimn. prywatnego; Xawery Szwarz, naucz. gimn. prywatnego; Henryk Tański, nauczyciel gimn. prywatnego (wszyscy wybrani w 1936 r.). **Zastępcy Członków Zarządu Głównego spoza Warszawy:** Bernard Buchoń z Siedlec, naucz. gimn. państwowego; ks. Karol Gałęzowski z Łucka, naucz. gimn. państwowego; dr. Franciszek Persowski z Przemysła, naucz. gimn. państw. (wszyscy wybrani w 1936 r.). **Członkowie Zarządu Głównego—wyrzucił w myśl § 55 Statutu T-wa: Redaktorzy czasopism:** — „Przeł. Pedagog.” kol. Maksymilian Tazbir, „Muzeum” — ś. p. dr. Władysław Olszewski (do 1 marca 1936), po którego śmierci objął redakcję kol. Kazimierz Brończyk, „Kultury i Wychowania” — doc. dr. Bogdan Suchodolski. **Prezesa Okręgu T. N. S. W.: Krakowskiego** — doc. dr. Stanisław Skimina, Lubelskiego — dr. Ludwik Zeng-teller, Lwowskiego — Mikołaj Szczerbański, Łuckiego — dyr. Jan Laskowski, Poznańskiego — dr. Kazimierz Łuczewski, Śląskiego — Józef Hess, Warszawskiego — dr. Marian Reiter, Wileńskiego — dyr. Jan Żelski. **Prezesa Kola Warszawskiego T. N. S. W.** — Maksymilian Tazbir. **Przewodniczący Sekcji Głównej Wychowania Fizycznego** — Marian Lubaczewski. **Przewodniczący Sekcji Głównej Kształcenia Nauczycieli** — dr. Antoni Mikulski. **Przedstawiciel „Książnicy Atlas”** — Tadeusz Sierżputowski.

Główna Komisja Rewizyjna: K. Golczewski (Lwów), L. Klóskowski (Poznań), dr. St. Moycho (Warszawa), Fr. Sadowski (Łódź), Eug. Sopoćko (Warszawa).

Główna Komisja Rozjemcza dr. J. Riemer (przewodn.), ks. R. Archutowski, M. Dowgird, Wł. Gubrynowicz, W. Kloss, M. Piątkiewicz, J. Ptaszycki, dyr. A. Rondthaler, Br. Schupp, wszyscy z Warszawy.

Zmiany, przewidziane statutem w składzie Zarządu Głównego w czasie Walnego Zgromadzenia w r. 1937

Zgodnie z § 60 statutu ustępują z powodu upływu kadencji następujący członkowie Zarządu Głównego, wybrani w 1934 roku kol. kol.: dr. Tadeusz Mikułowski, Piotr Halfter, ks. Józef Kulesza, Stanisław Sedlaczek, prof. dr. Stefan Straszewicz — z Warszawy, Jan Smoleń z Katowic i dyr. K. Lewicki z Krakowa wybrani w r. 1936 z powodu rezygnacji kol. K. Koszyka, którego kadencja kończyła się w r. 1937.

Zatem Walne Zgromadzenie w r. 1937 wybiera: 1) pięciu członków Zarządu Głównego z Warszawy oraz dwu z prowincji, 2) wszystkich dziewięciu zastępców członków i 3) wszystkich członków Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównej Komisji Rozjemczej.

Organizacja pracy w Zarządzie Głównym

W okresie sprawozdawczym odbyły się dwa posiedzenia **pełnego Zarządu Głównego**. Pierwsze — bezpośrednio po Walnym Zgromadzeniu w dniu 1 czerwca 1936 r., na którym poza sprawami, bezpośrednio związanymi z Walnym Zgromadzeniem, ukonstytuowano Prezydium Zarządu Głównego i ustalono niektóre wytyczne prac Prezydium i Wydziału.

Drugie posiedzenie, odbyte w dniu 2 listopada 1936 r., poświęcone było sprawom organizacyjnym oraz zawodowym. Na posiedzeniu tym powzięto szereg uchwał.

Wydział Zarządu Głównego, składający się z członków Zarządu Głównego z Warszawy, odbył 4 posiedzenia, na których przyjmował składane przez Prezydium sprawozdania z działalności Towarzystwa, omawiał wszystkie ważniejsze sprawy organizacyjne, zawodowe i szkolne i dawał dyrektywy Prezydium.

Prezydium Zarządu Głównego, stanowiące właściwy organ wykonawczy Zarządu Głównego, odbywało posiedzenia zasadniczo co tydzień w czwartki, oprócz tych tygodni, w których były posiedzenia Wydziału. W okresie sprawozdawczym takich posiedzeń odbyto 36.

Nadto działały następujące komisje, wyłonione z członków Wydziału dla poszczególnych zagadnień:

1. **Komisja pedagogiczno-programowa** pod kierownictwem prof. dr. B. Nawroczyńskiego, zajmowała się sprawą programów dla liceum.

2. **Komisja do spraw nauczycieli szkół państwowych** pod przewodnictwem wiceprezesa St. Kwiatkowskiego rozpatrywała sprawy zawodowe nauczycieli szkół państwowych oraz emerytów państwowych i opracowywała memoriały do naczelnych władz państwowych.

3. **Komisja do spraw nauczycieli szkół prywatnych** pod przewodnictwem kol. Maksymiliana Tązbira opracowała tezy w sprawie polityki szkolnej Państwa w odniesieniu do szkolnictwa prywatnego. (Ob. Sprawy szkolnictwa prywatnego, str. 111).

4. **Komisja Samopomocy koleżeńskiej** pod przewodnictwem kol. R. Mańkowskiego zajmowała się głównie sprawą reorganizacji Funduszu Pośmiertnego i ewentualnego grupowego ubezpieczenia członków T. N. S. W. w instytucjach ubezpieczeniowych.

5. **Komisja do spraw weteranów szkolnictwa** pod przewodnictwem kol. St. Łaganowskiego rozpatrywała podania poszczególnych kolegów, ubiegających się za pośrednictwem T. N. S. W. o zaopatrzenie na starość.

6. **Komisja Uzdrawiskowa** pod kierunkiem wiceprezesa kol. St. Kwiatkowskiego zajmowała się administracją domów wypoczynkowych w Orłowie i Krynicy.

7. **Komisja Redakcyjna „Przeglądu Pedagogicznego”** oraz

8. **Komisja Redakcyjna „Kultury i Wychowania”** pod przewodnictwem Redaktorów omawiały treść artykułów, mających się ukazać w tych czasopismach.

Niezależnie od wymienionych Komisji, Wydział wyznaczył delegatów, którzy mieli reprezentować T. N. S. W. w poszczególnych zaprzyjaźnionych i pokrewnych organizacjach. Stałymi delegatami w roku sprawozdawczym byli:

1. do Ligi Morskiej i Kolonialnej — kol. dr. S. Sumiński,

2. do Rady Organizacyjnej Polaków z zagranicy — kol. dr. T. Bornholtz,

3. do Ligi Nowego Wychowania — kol. H. Tański,

4. do Ogólnego Zrzeszenia prac. państw. i samorz. — kol. kol.: J. Ptaszycki i R. Mańkowski,

5. do Instytutu Oświaty Pracowniczej — kol. Sz. Poradowski,

6. do Rady Nadzorczej „Książnicy Atlas” — kol. kol.: St. Kwiatkowski i Wł. Kopczewski.

W Biurze Zarządu Głównego zatrudnionych było stale trzech urzędników, którym przydzielono następujące funkcje: p. Czesław Pawłowski — kierownictwo kancelarii oraz administracja i wysyłka czasopism, p. Eugenia Matczakówna — księgowość i registratura, p. Janina Marcinkowska — maszyny i archiwum.

W okresie sprawozdawczym do dnia 1.1V r. b. dziennik korespondencyjny wykazał 2.755 pozycji załatwionych, a w liczbie tej mieści się cały szereg spraw i okólników, wpisanych pod jedną pozycją, a rozestanych w kilkudziesięciu, a niekiedy w kilkuset egzemplarzach.

Biuro czynne było codziennie oprócz świąt i niedziel od godziny 17.30 do 21.30; podczas wakacji trzy razy tygodniowo pod stałym nadzorem zastępcy sekretarza generalnego, kol. R. Mańkowskiego.

Sekretariat Generalny

Celem usprawnienia działalności Sekretariatu Generalnego w związku z utworzeniem stanowiska II zastępcy Sekretarza Gen. dokonano podziału pracy pomiędzy Sekretarzy i opracowano Regulamin, zatwierdzony przez Prezydium.

Cała działalność Sekretarza Generalnego została ujęta w trzy sekcje: ogólną, zawodową i organizacyjną.

Do Sekcji Ogólnej należą sprawy związane z wprowadzaniem w życie nowego ustroju szkolnego, programów, podręczników, sprawy pedagogiczne, dydaktyczne i wychowawcze, oraz kontakt z organizacjami naukowymi polskimi.

Kierownikiem tej Sekcji jest kol. dr. T. Mikułowski.

Sekcja Zawodowa obejmuje sprawy personalne nauczycieli szkół państwowych: emerytalne, uposażeniowe, pragmatyczne, obronę w komisjach dyscyplinarnych, protokoły i sprawozdania z działalności Zarządu Głównego w „Przeglądzie Pedagogicznym” i kontakt z organizacjami urzędniczymi.

Odpowiedzialność za tę sekcję ponosi kol. R. Mańkowski.

Wreszcie Sekcja organizacyjna prowadzi ewidencję członków Kół, przyjmowanie nowych członków przy Zarządzie Głównym, organizowanie nowych Kół i wzmocnienie działalności istniejących.

Sprawy tej Sekcji w ubiegłym roku sprawozdawczym zajmował się kol. Sz. Poradowski.

Sekretarze co tydzień odbywali posiedzenia gospodarcze, na których przygotowywali materiał i wnioski na posiedzenia Prezydium i Wydziału i omawiali ważniejsze sprawy bieżące, wynikające z korespondencji.

Stosunek do Okręgów i Kół

W okresie sprawozdawczym Zarząd Główny podjął szereg prac o znaczeniu ogólnym, których wykonaniem z natury rzeczy musiały zająć się zarówno Zarządy Okręgów jak i Kół. Dzięki temu kontakt Zarządu Głównego z ośrodkami prowincjonalnymi zacieśnił się w tym czasie. Nie ograniczał się on tylko do korespondencji i okólników, ale zaznaczył się szeregiem konferencji z przedstawicielami poszczególnych Zarządów bądź w Zarządzie Głównym, bądź też na miejscu w czasie wyjazdów organizacyjnych.

Przedmiotem tych wspólnych prac była przede wszystkim akcja organizacyjna, mająca rozkrzewić Towarzystwo, powiększyć istniejące Koła liczebnie i ożywić ich działalność. Na posiedzeniu pełnego Zarządu Głównego w dniu 2 listopada 1936 r. obszernie omówiono metody działania. Tu padła inicjatywa organizowania nowych Kół za pośrednictwem licznie po Polsce rozsianych członków przy Zarządzie Głównym, oraz za pośrednictwem silnych Kół prowincjonalnych. Akcja podjęta przez wszystkie Okręgi dała do chwili obecnej pokaźny rezultat, wyrażający się powstaniem lub wznowieniem trzynastu Kół. Są to: Bochnia, Chyrów, Dolina, Działdowo, Dzisna, Gorlice, Jasło, Mielec, Mińsk Mazowiecki, Ostrołęka, Ostreszów, Starogard i Wadowice. Jak widać z powyższego na czoło akcji organizacyjnej wysunęły się Okręgi: Poznański i Krakowski. Powstanie Kół w Starogardzie i Działdowie było wynikiem cennej współpracy organizacyjnej ze strony Kół w Tczewie i w Starogardzie.

Z akcją zakładania nowych Kół wiązała się podjęta przez Zarząd Główny akcja ożywienia działalności Kół, szczególnie w dziedzinie odczytowej. W tym celu Zarząd Gł. nawiązał współpracę z Zarządem Powszechnych Wykładów Uniwersyteckich Uniwersytetu J. Piłsudskiego w Warszawie oraz z Instytutem Oświaty Pracowniczej, by podjąć wspólnie akcję odczytową. Akcja ta, której organizację lokalną objęło T. N. S. W., a dostarczania prelegentów z kół uniwersyteckich podjęły się wyżej wspomniane instytucje, natrafiła na bardzo poważne przeszkody niezależne od Zarządu Głównego, które nie pozwoliły niestety na zrealizowanie jej w takim zakresie, jak początkowo planowano.

Z akcją organizacyjną wiązała się inicjatywa Zarządu Głównego zmierzająca do ożywienia działalności Towarzystwa przez wprowadzenie w jego szeregi młodych sił nauczycielskich. Sprawie tej poświęcono wiele czasu na wielu konferencjach organizacyjnych. Zarząd Główny, chcąc ułatwić wejście i prace w Towarzystwie młodym nauczycielom, chętnie obniżał im składki członkowskie, stojąc na stanowisku uchwały XV Walnego Zgromadzenia, (o ile otrzymywali pobory poniżej 150 zł. miesięcznie). Na terenie Koła Warszawskiego członek Prezydium kol. S. Poradowski podjął prace nad powołaniem oddzielnej sekcji młodych nauczycieli, która posiada już obecnie swój zarząd i rozwija działalność dyskusyjno-towarzyską.

Kontakt z Zarządami Okręgów i Zarządami Kół pogłębił się przez wyjazdy delegatów Zarządu Głównego, o czym piszemy na innym miejscu.

Najbliższy stosunek utrzymywał Zarząd Główny z Zarządem Okręgu i Koła Warszawskiego. Szereg członków Zarządu Głównego brało czynny udział w pracach Zarządu Okręgu i Koła Warszawskiego bądź jako jego członkowie, względnie członkowie różnych Komisji, jak kol. kol.: P. Halfter, R. Mańkowski, T. Mikułowski i H. Tański, bądź też jako prelegenci, a mianowicie kol. kol.: Prezes T.N.S.W. prof. dr. Wł. Tatariewicz, prof. dr. B. Nawroczyński, prof. dr. St. Straszewicz i dr. T. Mikułowski.

Współpracy organizacyjnej służył szereg okólników Zarządu Głównego (w okresie sprawozdawczym 13) oraz bardzo liczne listowne odpowiedzi na zapytania Zarządów i poszczególnych członków.

Wyjazdy członków Prezydium Zarządu Głównego na prowincję w sprawach organizacyjnych

W ubiegłym roku sprawozdawczym częściej, niż w latach poprzednich, organizowano wyjazdy członków Prezydium Zarządu Głównego do prowincjonalnych ośrodków organizacyjnych. Wyjazdy te miały na celu zapoznanie się z życiem Okręgów i Kół na prowincji i poinformowanie kolegów o pracach i zamierzeniach Zarządu Głównego. Wyjeżdżali: p. prezes prof. dr. Wł. Tatariewicz — do Lublina, gdzie wygłosił odczyt p. t. „ Nauka i sztuka na drugiej półkuli”. Wiceprezes, kol. St. Kwiatkowski, wyjeżdżał do Krakowa dla porozumienia się z Prezydium Okręgu w sprawie domu wypoczynkowego w Krynicy i w sprawach organizacyjnych.

Sekretarz generalny, kol. dr. T. Mikułowski — do Łodzi w sprawach organizacyjnych i do Poznania na Walny Zjazd Okręgu.

Zastępca sekretarza generalnego, kol. R. Mańkowski — do Lublina i Katowic na Walne Zjazdy Okręgów.

II zastępca sekretarza generalnego, kol. S. Poradowski — do Katowic, na posiedzenie Zarządu Okręgu i do Mławy, gdzie był obecny na posiedzeniu Zarządu Koła.

Redaktor „Przeglądu Pedagogicznego”, kol. M. Tazbir, — do Łodzi (wraz z kol. dr. Mikułowskim) w sprawach reorganizacji miejscowego Koła.

Oprócz tego p. prezes dr. Wł. Tatariewicz — wyjeżdżał do Gdańska na uroczysty jubileusz Polskiej Macierzy Szkolnej, na którym wygłosił przemówienie w imieniu T. N. S. W. oraz oddzielnie referat informacyjny o pracach T. N. S. W. na zebraniu miejscowego nauczycielstwa.

Kontakt z Kółami utrzymywali w miarę możliwości także inni członkowie Wydziału, np. p. prof. dr. B. Nawroczyński, który na zaproszenie Koła Poznańskiego wygłosił w Poznaniu odczyt p. t. „O Stanisławie Szczepanowskim”.

Wydawnictwa T. N. S. W.

Kultura i Wychowanie

W roku kalendarzowym 1936 ukazały się trzy zeszyty Kultury i Wychowania. Ogłosili w nich swe prace: Ks. P. Chojnacki, A. Hertz, K. L. Koniński, J. Muszkowski, B. Nawroczyński, K. Sońnicki, Ks. J. Stepa.

Wśród artykułów, poświęconych działalności wychowawczej i badaniu dróg naszej kultury znalazły miejsce artykuły na temat historii naszej myśli pedagogicznej, jako też bardziej konkretne, zaznajamiające nas z terenem, na którym wykonujemy naszą pracę. Nowe naświetlenie zyskuje w tym roczniku interesująca kwestia zespolenia nauki z życiem.

Nowością, wprowadzoną w tym roku przez pismo, jest dział p. t. Głosy młodzieży. W dziale tym piszą młodzi ludzie o własnym stosunku do świata i życia. Wypowiedzieli się tutaj: St. Kępiński, A. Łaszowski, A. Mikułowski i J. Pietrkiewicz.

Muzeum

„Muzeum” — kwartalnik poświęcony sprawom wychowania, nauczania i organizacji szkolnictwa — wychodzi od 1885 roku.

W zeszycie 2—3—4 rocznika LI oraz 1. rocznika LII. umieścili swe rozprawy: dr. Ad. Bednarowski, prof. dr. L. Jaxa-Bykowski, prof. dr. Z. Czerny, prof. dr. R. Ingarden, dr. M. Kapp, dr. A. Kłodziński, M. Halaunbrenner, A. Des Loges, prof. dr. B. Nawroczyński, prof. dr. K. Sońnicki, dr. K. Zagajewski. W polemice z prof. dr. Jaxą-Bykowskim wziął udział J. Hulewicz. W dziale recenzji i sprawozdań współpracowali: dyr. Duchowicz, dr. Langholz, M. Różycki, dr. Skulski, mgr. Ursel.

Zeszyt 2 rocznika LI poświęcony został Rektorowi Kazimierzowi Twardowskiemu, b. prezesowi T. N. S. W. (1905 — 1911) i jego członkowi honorowemu, w 70 rocznicę urodzin.

Przegląd Pedagogiczny

19 numerów „Przeglądu Pedagogicznego” (od 21 kwietnia 1936 r. do 5 kwietnia r. b.) zawiera artykuły poświęcone wychowaniu i nauczaniu, ogniskom metodycznym, sieci liceów ogólnokształcących, wynikom nauczania w nowym gimnazjum, polityce szkolnej, jej stosunkowi do szkolnictwa prywatnego, do bezrobocia młodych, a w szczególności — sprawom stanu nauczycielskiego, wśród których m. inn. poruszaliśmy zagadnienie pracy zawodowej nauczyciela w ogólności, broniliśmy spraw emerytalnych, zasiłku wyrównawczego, opublikowaliśmy szereg ważnych wyroków N. T. A.: w związku z przeniesieniem nauczyciela państwowego „dla dobra szkoły”, niewypłacaniem 10% dodatku drożyznianego do dodatku dyrektorskiego, niezatwierdzeniem „ze względów pedagogicznych” na stanowisko nauczyciela i dyrektora w szkolnictwie prywatnym.

Nadto informowaliśmy o najważniejszych zarządzeniach władz oświatowych, od czasu do czasu podawaliśmy głosy o szkole i nauczycielu, w miarę wolnego miejsca zamieszczaliśmy krótkie kronikarskie wiadomości, związane z życiem szkolnym.

W każdym numerze znajdowały swe odbicie sprawy związane z działalnością T. N. S. W.

Współpracownikami „Przeglądu Pedagogicznego” w okresie sprawozdawczym m. inn. byli: prof. dr. L. Jaxa-Bykowski, prof. Ign. Chrzanowski, St. Cybulski, A. Czekalski, T. Dobrowolski, T. Gajewski, K. Golachowski, doc. dr. J. Gołąbek, P. Halfter, St. Karczewski, St. Kwiatkowski, R. Mańkowski, dr. T. Mikułowski, K. Missona, K. Morawski, dr. A. Moszyński, prof. dr. Piasecki, dr. St. Pilch, poseł B. Pochmarski, J. Ptaszycki, dr. A. Ryniewicz, prof. dr. Sinko, doc. dr. Suchodolski, J. Szwemin, dr. Wł. Szyszkowski, doc. dr. Ślebodziński.

Iskry

Założony w 1923 roku, redagowany i wydawany przez 14 lat bez przerwy przez kol. Władysława Kopcewskiego, ten popularny i cieszący się uznaniem tygodnik dla młodzieży gimnazjalnej, zdobywa sobie stopniowo nowe rzesze czytelników. Szczególniej rozpowszechnia się zbiorowa prenumerata ulgowa (zniżona o 50%) dla szkół. W niektórych gimnazjach lub klasach „Iskry” stały się cennym

materiałem wychowawczym, są prenumerowane w większej liczbie egzemplarzy, systematycznie przez młodzież czytane i z wychowawcą omawiane. Szczególniej ceniony jest w „Iskrach” dział wiadomości aktualnych, który zastępuje z powodzeniem zalecane czytanie gazet. Członkom T. N. S. W. przysługuje 25% zniżka prenumeraty.

Działalność Zarządu Głównego na zewnątrz

Stosunek do władz państwowych

Bliski kontakt z władzami państwowymi uważaliśmy także w roku sprawozdawczym za nasz obowiązek organizacyjny. Staraliśmy się też w miarę możliwości współdziałać z ich poczynaniami, zwłaszcza zaś z pracą władz oświatowych.

W dniu 3 czerwca, bezpośrednio po Walnym Zgromadzeniu delegacja T.N.S.W. złożyła hołd i życzenia P. Prezydentowi Rzeczypospolitej w 10-lecie objęcia najwyższej godności państwowej. Delegacja złożyła również Panu Prezydentowi adres, podpisany przez uczestników Walnego Zjazdu.

Tegoż dnia inna delegacja Zarządu Głównego uczestniczyła w obchodzie jubileuszowym ku czci J. E. Ks. Kardynała Kakowskiego w 50-lecie jego kapłaństwa.

Delegacja Prezydium Zarządu Głównego składała życzenia P. Prezydentowi Rzeczypospolitej na Zamku w dniu Nowego Roku oraz w dniu Imienin Pana Prezydenta. Również w dniu Nowego Roku złożyliśmy życzenia J. E. Ks. Kardynałowi Kakowskiemu oraz P. Marszałkowi Rydzowi-Smigłemu. W dniu wręczenia buławy marszałkowskiej przesłaliśmy Naczelnemu Wodzowi Armii Polskiej odpowiednią depeszę gratulacyjną.

W dniu 2 listopada Prezydium Zarządu Głównego w osobach Prezesa, kol. Wiceprezesa Pochmarskiego oraz Sekretarza Generalnego zostało przyjęte przez P. Ministra W. R. i O. P., prof. d-ra W. Świętosławskiego. Delegacja zdała P. Ministrowi sprawę z obrad Walnego Zjazdu i złożyła na jego ręce trzy memoriały, zawierające między innymi uchwały Walnego Zgromadzenia w najważniejszych sprawach organizacyjno-szkolnych i zawodowych. W d. 3 lipca P. Podsekretarz Stanu, dr. J. Błeszyński, przyjął na dłuższym posłuchaniu Sekretarza Gen., który prosił o wyjaśnienia w sprawach programów liceum, w sprawach organizacji liceów i w szeregu innych spraw zawodowych. P. Prezes Tatarakiewicz miał sposobność kilkakrotnie w ciągu roku sprawozdawczego omawiać najważniejsze sprawy interesujące T. N. S. W. bądź z P. Ministrem, bądź z PP. Wiceministrami Błeszyńskim i Ujejskim. W częstym kontakcie z P. Ministrem był oczywiście kol. Wiceprezes Pochmarski, jako przewodniczący Komisji Oświatowej Sejmu oraz jako sprawozdawca budżetu Ministerstwa W. R. i O. P.

Stały kontakt z pracami Ministerstwa W. R. i O. P. utrzymywaliśmy przede wszystkim za pośrednictwem periodycznych konferencji z p. Dyr. Pollakiem. W toku tych konferencji, których w okresie sprawozdawczym było 6, delegaci Zarządu Głównego z całą szczerością przedstawiali wszelkie niedomagania szkolne i zawodowe i znajdowali zawsze pełne zrozumienie nie tylko dla różnych trudnych sytuacji, wynikających z ciężkiej doli nauczycielskiej, ale również dla odpowiedzialnych obowiązków organizacji nauczycielskiej, która winna bronić praw swych członków, ale ma też obowiązek informować ich zawczasu o wszelkich ważnych zdarzeniach na terenie szkolnictwa. Konferencje z p. Dyr. Pollakiem, z których zdawaliśmy sprawę na łamach „Przeglądu Pedagogicznego”, pozwoliły nam przedstawić w Ministerstwie każdą niemal ważniejszą sprawę zgłoszoną przez Okręgi i Koła. W miarę możliwości otrzymywaliśmy też zawczasu informacje o nowych decyzjach władz oświatowych, co nam pozwoliło podnieść aktualność artykułów informacyjnych w „Przeglądzie Pedagogicznym”.

Najcenniejsze dla nas były sposobności do czynnej współpracy w budowie szkolnictwa, jakie co pewien czas otrzymywaliśmy z Ministerstwa w postaci zapytań o stanowisko nauczycielstwa w poszczególnych sprawach. Do nich należały np. zagadnienia organizacyjne liceum ogólnokształcącego, sprawa egzaminów wstępnych, wreszcie opinia o programach licealnych.

Konferencje z p. Dyr. Pollakiem dały nam szczególnie miłe poczucie zasadniczej zmiany w stosunkach władz oświatowych do nauczycielstwa. Po szeregu lat,

w których najwyższą cnotą było ślepe wykonywanie powziętych u góry decyzji, zaczynamy znów odczuwać, że nauczyciel może być nie tylko wykonawcą, ale i współpracownikiem i że rzeczowa krytyka niedomagań szkolnictwa nie jest czynem „antypaństwowym”. Za tę zmianę stosunku władz centralnych do nauczycielstwa poczuwamy się do szczerzej wdzięczności wobec czynników decydujących w szkolnictwie.

Prócz konferencji z P. Dyr. Pollakiem odbyliśmy w okresie sprawozdawczym szereg konferencji z pp.: Dyrektorem Biura Personalnego, naczelnikami wydziałów i wizytatorami. Niejednokrotnie też przedstawiciele Ministerstwa i Kuratorium Okr. Szk. widywaliśmy na sali wykładowej Warszawskiego Koła T. N. S. W. Szczególnie częsty kontakt mieliśmy oczywiście z P. Naczelnikiem Wydziału Programowego Ministerstwa W. R. i O. P. z racji nowo opracowywanych programów liceum.

Podnosząc z radością ze strony dodatnie, nie możemy zamykać oczu także na objawy ujemne. Do nich zaliczamy ciągle jeszcze trwającą krzywdę wielu naszych kolegów przeniesionych w swoim czasie „dla dobra służby”, bądź na emeryturę, bądź na inne miejsce służbowe, w tym wielu do szkoły powszechnej, z powodów — zaiste bardzo odległych od — dobra szkoły! Wiele z tych krzywd trwa dotychczas i oczekuje na naprawę lub złagodzenie.

Podtóż stwierdzić tu wypada, że ten życzliwy stosunek, który zaobserwowaliśmy u centralnych władz oświatowych niekiedy zupełnie inaczej, niestety, przedstawia się u władz szkolnych II instancji. Obok szczerzej życzliwości natrafialiśmy na niektórych terenach na zimną obojętność lub zgoła nieżyczliwość dla naszej organizacji. Pociaszamy się nadzieją, że niedomagania te zwolna także i na prowincji zmienią się na lepsze.

Prócz częstego kontaktu z Ministerstwem W. R. i O. P. staraliśmy się o łączność z innymi resortami prac rządowych, o ile dotyczyły one naszych prac zawodowych. We wrześniu b. r. wezwaliśmy wszystkich Kolegów do udziału w zainicjowanej przez władze wojskowe zbiórce na F. O. N. Z szeregu Kół otrzymaliśmy sprawozdania dowodzące, że apel nasz spotkał się z pełnym uznaniem. W Centralnym Komitecie Pomocy Zimowej brał udział Prezes, prof. dr. Tatkiewicz, który na zaproszenie P. Premiera uczestniczył w wielkim zebraniu inauguracyjnym na Zamku, a potem w pracach sekcji organizacyjnej. Wiceprezes kol. B. Pochmarski wchodził w skład Komisji Rozdzielczej Komitetu Pomocy Zimowej.

Na zaproszenie Państw. Akademii Literatury wyłoniliśmy z grona członków T.N.S.W. nagrodzonych wawrzynem akademickim specjalną komisję, która opracowała wnioski w sprawie nauczycielstwa, zasługującego na to odznaczenie. Wnioski te przeważnie zostały uwzględnione przez Akademię.

Kol. Poradowski pozostawał w kontakcie z referatem Krzyża i Medalu Niepodległości M. S. Wojsk. i czuwał nad rzeczowym rozpatrywaniem wniosków, zgłaszanych w tej sprawie przez niektóre Kola T. N. S. W.

Stosunek do organizacji społecznych, zawodowych i naukowych

Zarząd Główny w roku sprawozdawczym był członkiem centralnej organizacji zawodowej, Ogólnego Zrzeszenia Związków i Stowarzyszeń Pracowników Państwowych i Samorządowych. Centrala ta wraz z innymi tworzyły Centralną Radę Pracowniczą oraz Reprezentację Pracowników Państwowych. Wskutek rozbicia się tych organizacji — Zarząd Główny za pośrednictwem Ogólnego Zrzeszenia w dalszym ciągu należał do Centralnego Komitetu Pracowników Państwowych i Samorządowych i przez swego delegata kol. J. Ptaszyckiego brał udział we wszystkich pracach tych central zarówno w sprawach uposażeńowych, emerytalnych, jak i innych zawodowych.

Utrzymywaliśmy również kontakt z Chrześcijańsko-Narodowym Stowarzyszeniem Nauczycieli Szkół Powszechnych oraz ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego. Kontakt ten wyrażał się we wzajemnej reprezentacji na zjazdach, wymianie czasopism oraz w współpracy na gruncie Międzystowarzyszeniowej Komisji Norm.

T. N. S. W. należało, podobnie jak i w latach ubiegłych, do Międzynarodowego Biura Narodowych Towarzystw Nauczycielskich (Bureau International de Federations Nationales des Professeurs de l'Enseignement Secondaire Public).

Zarząd Główny przesłał do organu Biura odpowiedź na ankietę w sprawie zawodowego kształcenia nauczycieli.

Zarząd Główny był reprezentowany przez kol. dr T. Bornholtza w Komitecie Wychowania Narodowego Związku Polaków Zagranicą.

Delegat Zarządu Głównego, redaktor kol. M. Tazbir, wchodził w skład Komitetu Organizacyjnego Funduszu Stypendialnego im. ś. p. Sławomira Czerwińskiego, kol. R. Mańkowski wziął udział w pracy Komisji Rewizyjnej tego Komitetu podczas przekazywania agend nowoutworzonemu Komitetowi Funduszu.

W roku sprawozdawczym Zarząd Główny, podobnie jak w roku ubiegłym, na skutek zwrócenia Polskiej Akademii Literatury, opracował szereg umotywowanych wniosków o odznaczenie wawrzynem akademickim członków T. N. S. W. Wnioski te zostały w znacznej części uwzględnione.

Przedstawiciele Zarządu Główn. T.N.S.W. w Radzie Nadzorczej „Książnicy-Atlas“

Zarząd Główny z tytułu posiadanych akcji „Książnicy-Atlas“ był reprezentowany w Radzie Nadzorczej tej Spółki Akcyjnej przez dwóch przedstawicieli kol. kol.: St. Kwiatkowskiego, wiceprezesa, i Wł. Kopczewskiego, skarbnika Zarządu Głównego. Obaj zostali wybrani na członków Rady przez Walne Zgromadzenie akcjonariuszów „Książnicy-Atlas“. Delegaci składali sprawozdania z posiedzeń Rady Nadzorczej i ogólnej działalności Spółki na posiedzeniach Prezydium i Wydziału Zarządu Głównego. Należne im, jako członkom Rady Nadzorczej, tantiemy przekazali na rzecz T. N. S. W. W roku sprawozdawczym tantiemy te wyniosły zł. 1.305.

Sprawy związane z całością szkolnictwa

Organizacja i programy liceum

Przedmiotem szczególnego zainteresowania w szeregach T. N. S. W. była sprawa organizacji i programów liceum ogólnokształcącego. Przypominamy, że już w dniu 2 października r. 1935 delegat T. N. S. W., prof. dr. Nawroczyński, na posiedzeniu Państw. Rady Oświecenia poddał projekt zarysu programowego liceum rzeczowej krytyce w obszernym przemówieniu, którego streszczenie pomieściliśmy w n-rze 16. „Przeglądu Pedagogicznego“ z r. 1935. Przejrzanie zgłoszonych przez prof. Nawroczyńskiego „tez T. N. S. W.“ wystarczyła dla stwierdzenia, że stanowisko nasze w niektórych ważnych punktach zostało przez władze szkolne uwzględnione.

Również w sprawie projektowanej sieci organizacyjnej liceów wypowiedzieliśmy się już w r. 1935, żądając liceów w liczbie nie o wiele mniejszej niż liczba gimnazjów. („Przegl. Ped.“ str. 294—296). Szczegółowych argumentów na ten temat dostarczył ostatni (XVII) Walny Zjazd T. N. S. W. w dyskusji i w rezolucjach, opartych na cennym referacie kol. doc. Słobodzińskiego oraz na artykule kol. p. sła Pochmarskiego (Przegl. Ped. str. 148)¹⁾. Niezwłocznie po zjeździe argumenty nasze przedstawiliśmy P. Ministrowi W. R. i O. P. oraz P. Wiceministrowi Błęszyńskiemu i spotkaliśmy się z pełnym ich zrozumieniem. W tej chwili sieć liceów nie jest jeszcze gotowa, ale jak słyhać, sprawa ta pójść ma na ogół po linii postulatów nauczycielskich.

W pierwszym powakacyjnym numerze „Przeglądu Pedagogicznego“ wezwaliśmy członków naszych do dyskusji nad wynikami nowego gimnazjum oraz nad podręcznikami. Dyskusję tę, która istotnie potoczyła się w szeregach naszej organizacji, traktowaliśmy jako przygotowanie do oceny zapowiedzianych w bliskim czasie programów licealnych. Zagadnieniom licealnym poświęcił obszerne przemówienie Prezes T. N. S. W., prof. dr. Tatarkiewicz, na posiedzeniu Rady Oświecenia w dniu 24 listopada 1936 r.

W jesieni r. 1936 członek Zarządu Głównego T. N. S. W., doc. dr. B. Suchołdski, został powołany na stanowisko naczelnika wydziału programowego Mini-

¹⁾ Odmienne nieco stanowisko zajął kol. prof. dr. Bykowski (por. Przegl. Ped. str. 209 i 231).

sterstwa W. R. i O. P., a wkrótce potem drugi członek Zarządu Głównego, kol. dr. T. Bornholtz, objął jeden z referatów programowych w Ministerstwie. W marcu r. 1937 ukazały się projekty programów, które niezwłocznie rozesłaliśmy do Okręgów i Kół T. N. S. W., prosząc o możliwie wyczerpującą i krytyczną ocenę na podstawie szczegółowej dyskusji w Kółkach. Dyskusje już się rozpoczęły, oceny napływają. Wobec całości programu zajmujemy stanowisko najzupełniej rzeczowe, jest bowiem rzeczą jasną, że mimo współpracy szeregu naszych członków w dziele tworzenia programów organizacja nasza jako taka nie ponosi żadnej odpowiedzialności za projekty i decyzje władz oświatowych.

Ogniska metodyczne

W n-rze 3 „Przeglądu Pedagogicznego” z dnia 18 lutego 1936 r. otworzyliśmy dyskusję w sprawie ognisk metodycznych. Przyniosła nam ona 15 artykułów, z których opublikowaliśmy 13; 5 z nich — pióra instruktorów ministerialnych i kierowników ognisk, pozostałe — dyrektorów szkół i nauczycieli. Wyniki całej dyskusji kol. M. Tazbir przedstawił na posiedzeniu pełnego Zarządu Głównego T. N. S. W. w dniu 2 listopada 1936 r., po czym zostały one wydrukowane w Nr. 17 „Przeglądu Pedagogicznego” z dn. 15 listopada 1936 r.

Sprawy szkolnictwa państwowego

W ubiegłym roku sprawozdawczym na terenie szkolnictwa średniego państwowego nie mieliśmy ważniejszych zarządzeń władz, które by miały bezpośredni wpływ na stosunki służbowe i materialne nauczycieli.

Z tego powodu zabiegę Zarządu Głównego ograniczyły się do zwalczania dawniej wydanych ustaw i rozporządzeń, krzywdzących nauczycielstwo szkół średnich, względnie do przygotowania gruntu dla zmiany tych niepomysłnych zarządzeń.

Starania o przywrócenie automatycznego awansu do V grupy uposażenia

Sprawa ta wiąże się ściśle z ogólną ustawą uposażeniową dla urzędników państwowych. Jak wiadomo, obowiązująca od 1-II-1934 r. ustawa, która szczególnie boleśnie krzywdziła funkcjonariuszów państwowych niższych i średnich grup uposażeniowych, a kosztem ich bogato uposażyła urzędników wyższych grup — budzi szereg zastrzeżeń nie tylko wśród Związków i Stowarzyszeń urzędniczych, ale i w łonie samego rządu. Wynikiem tego była zapowiedź przedstawiciela rządu na terenie izb ustawodawczych opracowania nowej ustawy uposażeniowej. Zarząd Główny, rozumiejąc, że dla skuteczności sprawy, akcja w opracowaniu nowych zasad uposażeń pracowniczych powinna być prowadzona łącznie z innymi ugrupowaniami urzędniczymi, wziął udział za pośrednictwem swoich delegatów w opracowaniu projektu nowej ustawy uposażeniowej, partej na odmiennych podstawach a przedstawionej rządowi przez Ogólne Zrzeszenie i Centralną Radę Pracowniczą. W projekcie tym sprawa awansu automatycznego nauczycieli szkół średnich do grupy V została należycie postawiona.

Zanim starań tych nie uwieńczy pomyślny rezultat, Zarząd Główny usilnie zabiegał w Ministerstwie o powiększenie liczby etatów V grupy uposażeniowej. Niestety usiłowania te ze względów budżetowych dały stosunkowo małe wyniki.

Sprawę nowelizacji ustawy uposażeniowej popierał w Sejmie kol. wiceprezes B. Pochmarski.

Nowelizacja dekretu emerytalnego z dnia 22-XI-1935 r.

Znany dekret Prezydenta Rzeczypospolitej, przyznający do wysługi emerytalnej pracę zawodową i pracę w b. państwach zaborczych w wymiarze tylko 75%, wywołał w całej Polsce burzę sprzeciwów i fale protestów.

Sejm Ustawodawczy uchwalił rezolucję zalecającą powołanie specjalnej Komisji celem przeprowadzenia nowelizacji dekretu. Komisja ta została istotnie powołana. Przez pewien czas uczestniczył w niej kol. B. Pochmarski.

Praca wspomnianej Komisji nie przyniosła spodziewanych rezultatów między innymi z powodu nieskoordynowanych działań związków emerytalnych, jed-

nak w czasie ubiegłej sesji budżetowej izb ustawodawczych rząd zgodził się na wniosek referenta budżetu rent i emerytów, posła inż. Ostafina, w sprawie 11 z kolei nowelizacji ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 roku.

Wniosek posła Ostafina, przyjęty przez Komisję Budżetową Sejmu, uchwalony na plenum Sejmu — przeszedł do Senatu, gdzie przedyskutowany i przyjęty przez Komisję Budżetową Senatu — nie został uchwalony na plenum Senatu, powrócił więc do Komisji Budżetowej Senatu.

Zarząd Główny brał czynny udział w akcji zmiany omawianego dekretu emerytalnego zarówno przez swoich przedstawicieli w organizacjach urzędniczych i w Sejmie za pośrednictwem wiceprezesa T. N. S. W., posła B. Pochmarskiego, jak i za pośrednictwem „Przeglądu Pedagogicznego”.

Przydzielanie do szkół powszechnych

Stosowane od lat kilku liczne przydziały nauczycieli szkół średnich do szkół powszechnych na mocy okólnika Min. W. R. i O. P. z dnia 5 maja 1932 r., który miał na celu przystosowanie pewnych postanowień pragmatyki nauczycielskiej do wymagań nowego ustroju szkolnego — dotknęły przeważnie nauczycieli starszych, żytych ze szkołą średnią i nie przygotowanych do pracy na obcym dla nich terenie. W większości wypadków przydziały te nie były spowodowane istotną potrzebą ze względu na zniesienie niższych klas gimnazjalnych, gdyż zamiast tych klas otwierano taką samą, a czasami większą liczbę oddziałów równoległych I, II i III klasy gimnazjum nowego typu — a na miejsce nauczycieli, z tych czy innych powodów niewygodnych władzom miejscowym — i przydzielonych do szkół powszechnych, przyjmowano siły nowe, przeważnie młode, niekiedy bez kwalifikacji, a zawsze bez doświadczenia.

Taki stan rzeczy wywołał wiele krzywdy moralnej, zadrażnień, upokorzeń i nie przyniósł korzyści ani szkole powszechnej, ani średniej. Toteż Zarząd Główny poruszał tę sprawę w Ministerstwie W. R. i O. P. przy każdej sposobności, zabiegając o powrót do szkolnictwa średniego nauczycieli, przydzielonych do szkół powszechnych.

Zarząd Główny uzyskał zapewnienie Dyrektora Departamentu Szkolnictwa Ogólnokształcącego, p. dr. Pollaka, że w przyszłym roku szkolnym większość tych nauczycieli zostanie zatrudniona w szkołach średnich — a liczba, przydzielonych do szkół powszechnych zostanie ograniczona do istotnej potrzeby.

Wpłata 10% dodatku drożyznianego do dodatku dyrektorskiego

Najwyższy Trybunał Administracyjny w czerwcu r. b. uchylił decyzję Ministerstwa W. R. i O. P. w sprawie niewypłacania 10% dodatku drożyznianego, ustalonego ustawą z dnia 18 grudnia 1926 r. do dodatku dyrektorskiego. Powyższy wyrok N. T. A. dotyczył skargi, wniesionej przez dr. Herkulana Weigta, a opracowanej przy wybitnym współudziale Krakowskiego Biura Obrony Prawnej T. N. S. W. pozostającego pod kierunkiem doświadczonego znawcy spraw prawno-administracyjnych kol. Trybowskiiego.

Na podstawie tego orzeczenia wszyscy dyrektorzy szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz seminariów nauczycielskich, a także inspektorzy szkolni — mieli prawo ubiegać się o wypłatę tego dodatku drożyznianego za czas od dnia 1 stycznia 1927 r. do 1 lutego 1934 roku.

Po otrzymaniu tego orzeczenia N. T. A., Zarząd Główny podał je do wiadomości ogółu dyrektorów, zamieszczając w n-rze 16 Przeglądu Pedagogicznego artykuł pod tytułem „Ważne orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego”, a następnie schemat podania o wypłatę wymienionego dodatku drożyznianego, które następnie doręczał zainteresowanym osobom, zgłaszającym się do Biura Zarządu Głównego.

Podania te na ogół nie dały jeszcze rezultatu, ponieważ poszczególne Kuratoria pozostawiają je bez rozpatrzenia, opierając się na tym, że zainteresowani w swoim czasie nie wnosili rekursów na sposób obliczania dodatku drożyznianego. Dyrektorzy wnoszą odwołania od tej decyzji Kuratorium do Ministerstwa. I w tym wypadku Zarząd Główny za pośrednictwem Biura Porad Prawnych współdziała przy opracowaniu tych odwołań.

Zwrot 8% podatku od dodatku mieszkaniowego emerytów

Podobnie jak w poprzedniej sprawie, Najwyższy Trybunał Administracyjny uchylił decyzję władz Skarbowych, które zarządziły ściąganie 8% opłaty na fundusz emerytalny i cd dodatku mieszkaniowego, pobieranego przez emerytów w czasie od dnia 1 maja 1932 r. do 31 marca 1933 r. Najwyższy Trybunał Administracyjny wyjaśnił, że 8% opłacie na fundusz emerytalny podlega jedynie zasadnicze uposażenie emerytalne, dodatek zaś mieszkaniowy nie może być uważany za integralną część tego uposażenia. Wobec tego orzeczenia N. T. A. emeryci mieli prawo do zwrotu nieprawnie pobranej opłaty. Zarząd Główny postarał się podać to orzeczenie N. T. A. do wiadomości zainteresowanych, opracował wzór podania do Izby Skarbowych i doręczył je wszystkim zgłaszającym się zainteresowanym emerytom-nauczycielom. Izby Skarbowe na ogół uwzględniły te podania i w znacznej liczbie wypadków zarządziły już zwrot nadebranych opłat.

Interwencje personalne

Interwencje personalne Zarządu Głównego, których wyniki w ostatnich latach były nikłe, w roku sprawozdawczym znacznie wzrosły co do liczby. Przedstawiciel Zarządu Głównego był w stałym kontakcie z odpowiednimi referentami Ministerstwa W. R. i O. P. Na ogół należy stwierdzić, że stosunek Biura Personalnego Ministerstwa do spraw nauczycielskich nacechowany był w roku sprawozdawczym znacznie większą życzliwością i korzystnie odróżniał się od lat ubiegłych.

Do najczęstszych spraw, które wymagały interwencji, należały: zaliczenie do wysługi lat czasu pracy zawodowej w szkolnictwie prywatnym na podstawie art. 15 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, wysługa emerytalna, wypłata, względnie wznowienie wypłaty zasiłku wyrównawczego, utraconego wskutek pełnienia zastępczych czynności dyrektorskich, uzyskanie zaliczek na poczet poborów, rozłożenie na dogodne raty nadebranych poborów i t. p.

Obrońca w odwoławczej Komisji dyscyplinarnej przy Ministerstwie W. R. i O. P.

W roku sprawozdawczym członkowie T. N. S. W. częściej niż w latach ubiegłych zgłaszali się do Zarządu Głównego z prośbą o wyznaczenie im obrońcy w ich sprawach dyscyplinarnych, toczących się w Warszawie przed Ministerialną Odwoławczą Komisją Dyscyplinarną. Zgodnie z regulaminem dla Komisji Dyscyplinarnych obrońcą oskarżonego może być tylko czynny nauczyciel szkoły państwowej, względnie urzędnik, pozostający w służbie czynnej. Zarząd Główny powierzał rolę obrońcy kol. R. Mańkowskiemu, zastępcy sekretarza generalnego, który występował w tym charakterze w ubiegłym okresie sprawozdawczym 6 razy, przeważnie z pomyślnym wynikiem dla oskarżonych. W tym czasie Ministerstwo 3 razy wyznaczyło kol. R. Mańkowskiego z urzędu na obrońcę przed Odwoławczą Komisją Dyscyplinarną.

Sprawy szkolnictwa prywatnego

Międzystowarzyszeniowa Komisja Norm

Międzystowarzyszeniowa Komisja, normująca warunki pracy i wpisy w szkolnictwie prywatnym i społecznym w Polsce, na posiedzeniu w dniu 30-XI u. r. ustaliła odsetki norm, przewidziane w punkcie e) § 29, cz. I „Warunków umów o pracę” na r. szk. 1936/37, w sposób następujący:

dla szkół średnich męskich	70%,
„ „ „ żeńskich	56%.

Za 100% przyjmuje się pełne normy, obliczone według tabeli podanych w cz. II-ej „Warunków umów o pracę”.

Jeśli więc nauczyciel pobiera uposażenie, stanowiące odsetek pełnych norm mniejszy, niż ustalony przez M. K. N., to przysługuje mu prawo wypowiedzenia umowy w dowolnym terminie, to jest niekoniecznie przed dniem 1 lutego.

Poza tym M. K. N. zawarła na r. szk. 1937/38 układ zbiorowy, wiążący członków naszej organizacji, łącznie z Kołem Dyrektorów i Przełożonych Prywatnych Szkół Średnich Męskich i Żeńskich T. N. S. W., członków Związku Nauczycielstwa Polskiego, Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, Stowarzyszenia Nauczycieli Szkół Zawodowych oraz Związku Zrzeszeń Społecznych, utrzymujących szkoły średnie w Polsce. W układzie tym w całej rozciągłości bez żadnych zmian utrzymano normy płac ustalone uprzednio na rok szk. 1936/37. Nowa umowa o pracę wprowadziła tylko pewne zmiany w zakresie ogólnych postanowień pragmatycznych. (Ob. „Przegl. Pedagogiczny” Nr. 6, str. 83 — 86). Delegatami Zarządu Głównego T. N. S. W. w M. K. N. byli w okresie sprawozdawczym Koledzy: P. Halfter, Sz. Poradowski i W. Wielgosz. Koło Dyrektorów i Przełożonych Prywatnych Szkół Męskich i Żeńskich przy T. N. S. W. reprezentowały Koleżanki: dyr. H. Gepnerówna i dr. J. Popielewska.

Polityka szkolna a szkolnictwo prywatne

Prezydium Komisji Zarządu Głównego T. N. S. W. do spraw szkolnictwa prywatnego, w rozszerzonym składzie tej Komisji, zorganizowało w dniu 16 listopada 1936 r. posiedzenie z referatem kol. K. Morawskiego pt. „Polityka szkolna a szkolnictwo prywatne”. W wyniku analizy całokształtu sprawy kol. K. Morawski przedstawił tezy, nad którymi w dniu 26 listopada przeprowadzono dyskusję. Ustalenie też nastąpiło w dn. 9 i 14 grudnia na zebraniu podkomisji szkół prywatnych pod przewodnictwem kol. Tazbira, a przy udziale kol. kol.: K. Morawskiego, B. Pochmarskiego, dyr. Popielewskiej, d-ra T. Mikułowskiego i d-ra A. Ryniewiczza.

Tezy te brzmią:

I. Polskie szkolnictwo prywatne odgrywa doniosłą rolę państwową i społeczną; jest jednym z szczególnie ważnych członów organizmu oświaty publicznej w służbie Narodu i Państwa Polskiego. Winno zatem cieszyć się wysokim autorytetem moralnym zarówno ze strony władz, jak i społeczeństwa.

II. Polityka szkolna Państwa w odniesieniu do szkolnictwa prywatnego powinna być ustalana w porozumieniu z czynnikami społecznymi, a więc także z organizacjami nauczycielskimi i oświatowymi.

III. Przy ustalaniu tej polityki należy wziąć pod uwagę postulaty, zgrupowane w tezach: IV — sprawy prawno-organizacyjne, V — sprawy pedagogiczne, VI — sprawy finansowe, VII — sprawy egzekutywy, kontroli i nadzoru szkolnego, VIII — sprawy nauczycieli.

IV. a) Należy popierać dążenia do nadawania szkołom prywatnym charakteru szkół społecznych.

b) Istnieć winna tylko jedna kategoria praw.

c) Należy w ogólnym planie pracy szkolnej Państwa związać ze sobą sieć wszystkich państwowych i prywatnych szkół średnich oraz powszechnych, zarówno ogólnokształcących, jak i zawodowych. Sieć ta winna być rozwijana w ramach ogólnego planu.

d) Szkoły, należące do sieci, powinny posiadać klasy gimnazjalne i licealne.

e) Szkoły, należące do sieci szkolnej, mogą tworzyć podbudowę (szkołę powszechną), pełną lub niepełną; niepełna podbudowa nie wymaga osobnego kierownictwa.

V. Szkoła prywatna powinna mieć większą niż dotychczas swobodę w realizacji programu naukowego i wychowawczego; szkole tej nie powinny być narzucone żadne czynności, nie związane z jej programem wychowawczym.

VI. a) Dążyć należy do takiego ustalenia opłat za naukę — bez podrywania budżetów szkół prywatnych — aby uczniowie niezamożni mogli korzystać z mniejszych opłat lub bezpłatnej nauki.

b) Opłaty za młodzież niezamożną w szkołach prywatnych winny być — według pewnej ustalonej normy — wnoszone przez państwowe, samorządowe, społeczne, a nawet prywatne instytucje, w których pracują rodzice młodzieży; dla pozostałej niezamożnej młodzieży należy rozszerzyć system stypendiów, przeznaczonych bądź na jej całkowite utrzymanie, bądź na pokrywanie przynajmniej opłat za naukę w szkole prywatnej.

c) Należy umożliwić szkołom prywatnym przeprowadzanie inwestycji, zwłaszcza pozyskanie odpowiednich lokali, drogą tanich i długoterminowych kredytów.

d) Budżety szkół prywatnych winny być jawne i uwzględniać istniejące już oraz opracowane w przyszłości „warunki umów o pracę oraz normy płac i wpisów”.

e) Władze oświatowe wnikać winny w gospodarkę finansową szkoły prywatnej.

VII. a) Kontrola szkół przez władze oświatowe może być raczej rzadsza, natomiast dokładna i rzeczowa.

b) Oprócz kontroli drugim, często ważniejszym zadaniem władz oświatowych jest współdziałanie ze szkołą.

VIII. a) Nauczycielstwo szkół prywatnych powinno mieć zabezpieczone swoje uposażenie i uprawnienia służbowe na warunkach nie gorszych, niż nauczyciele szkół państwowych.

b) Przechodzenie ze szkół prywatnych do państwowych nie powinno pociągać utraty nabytych uprawnień.

Wyuszczone tezy, z wyjątkiem tych, które już zostały urzeczywistnione (np. teza IV b), będą przedmiotem obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia T. N. S. W. celem ostatecznego ich ustalenia.

Szczegółowe uzasadnienie tych tez zawiera artykuł kol. K. Morawskiego w Nr. Nr. 1, 2, 3 i 4 „Przeglądu Pedagogicznego” z b. r.

Weterani szkolnictwa

Sprawa zaopatrzenia weteranów szkolnictwa polskiego popierana była w dalszym ciągu gorliwie przez Zarząd Główny

Podobnie jak w roku ubiegłym czynna była specjalna Komisja, kwalifikująca nadchodzące podania. W skład Komisji wchodził kol. kol.: St. Łaganowski, jako przewodniczący, K. Król, P. Sosnowski, Zd. Rudzki i Z. Kurmanowa.

Niestety jednak w ciągu roku sprawozdawczego odnośne podania nasze i starania spotykały się przeważnie z odmową, motywowaną trudną sytuacją finansową Skarbu i w ciągu tego czasu, o ile wiemy, zaledwie jeden weteran szkolnictwa na nasz wniosek otrzymał zaopatrzenie w sumie 100 zł. miesięcznie. Ostatnio jednak, wskutek poruszenia sprawy zaopatrzeń na plenarnym posiedzeniu Senatu przez zawsze niezmiernie życzliwego dla sprawy Senatora Stefana Ehrenkreutza, oczekujemy znacznej poprawy.

Samopomoc koleżeńska

W okresie sprawozdawczym formy pomocy koleżeńskiej na ogół nie uległy zmianie i wyrażały się w działalności następujących agend:

Domy wycieczkowe w Orłowie Morskim i Krynicy

Administracja ogólna domów wycieczkowych T. N. S. W. w Orłowie i Krynicy pozostawała, podobnie jak w latach ubiegłych, w rękach wiceprezesa Towarzystwa kol. St. Kwiatkowskiego, bezpośredni zaś zarząd domem w Krynicy zlecony został, za oddzielnym wynagrodzeniem, kol. J. Śliwie, zamieszkałemu w Muszynie. Zamek w Orłowie był pod bezpośrednim zarządkiem kol. St. Kwiatkowskiego. Domy te posiadają po 24 pokoje z umeblowaniem, zimną i gorącą wodą w każdym pokoju. W roku sprawozdawczym oba domy czynne były w sezonie letnim, nadto w sezonie zimowym Zarząd Koła Warszawskiego T. N. S. W. we własnym zakresie zorganizował kolonię nauczycielską w domu wycieczkowym w Krynicy w okresie świąt Bożego Narodzenia.

Zarówno w Orłowie, jak i w Krynicy członkowie, korzystający z domów wycieczkowych mieli możliwość wyżywienia na miejscu, jednak bez obowiązku korzystania z miejscowej kuchni. Koszt pobytu w domach wycieczkowych z całkowitym utrzymaniem wynosił: w Orłowie od 5 zł. 30 gr. dziennie, w Krynicy od 5 zł. 50 gr. dziennie, bez wyżywienia od 1 zł. 50 gr. do 2 zł. 20 gr.

Ponieważ liczba członków T. N. S. W., korzystających z domu wycieczkowego w Krynicy od początku jego istnienia jest niewielka, pomimo zabiegów Zarządu Głównego, wskutek czego dochód otrzymywany z tego domu jest niewspółmierny do włożonego kapitału, a wartość nieruchomości nie zwiększa się. Zarząd Główny po porozumieniu się z Zarządem Okręgu Krakowskiego, jako głównym inicjatorem budowy domu w Krynicy, powziął myśl sprzedaży tego obiektu, aby uzyska-

ny ze sprzedaży kapitał użyć korzystniej dla majątku T-wa i pożyteczniej dla ogółu członków.

W tym celu podań do pism codziennych ogłoszenie o sprzedaży tego domu.

Biurow pośrednictwa pracy

Biurow pośrednictwa pracy funkcjonuje na mocy zezwolenia Ministerstwa Opieki Społecznej i pozostaje na zlecenie Zarządu Głównego pod zarządkiem Okręgu Warszawskiego T. N. S. W..

Działalnością swą obejmuje obszar całej Rzeczypospolitej. Mogą z niego korzystać bezpłatnie wszyscy członkowie T. N. S. W. Dyrekcje szkół, zgłaszające wolne posady i za jego pośrednictwem angażujące siły nauczycielskie, opłacają niewielkie kwoty na koszty porto i administracji. Powstałe deficyty mają być pokrywane Zarządowi Okręgowemu, w myśl uchwały powziętej na ostatnim posiedzeniu Zarządu Głównego, z sum budżetowych. W okresie sprawozdawczym Biurow pośrednictwa pracy pozostawało pod bezpośrednim kierunkiem kol. dr. M. Reitera, prezesa Zarządu Okręgu Warszawskiego, korespondencje i sprawy bieżące załatwiała urzędniczka Zarządu Okręgowego p. L. Małachowska, a od 1 stycznia p. Jętkiewiczowa.

W roku 1936 zgłoszono w biurze 270 posad, w tym 50 w Warszawie, 220 na prowincji. O pracę zgłosiło się 311 osób, obsadzono 67 posad, w tej liczbie w Warszawie 16 i na prowincji 41. Otrzymali posady: nauczyciele języka polskiego 10 osób, łaciny 13 osób, języka francuskiego 9 osób, języka niemieckiego 5 osób, matematyki 12 osób, przyrody 3 osoby, fizyki i chemii 3 osoby, historii 7 osób, geografii 1 osoba, robót ręcznych 1 osoba, gimnastyki 2 osoby. Uprawnieni do korzystania z Biura pośrednictwa pracy członkowie T. N. S. W. zgłaszają swoje kandydatury do Biura, wypełniają kartę indywidualną zgłoszenia, przedstawiają świadectwa studiów (w odpisie) i zaświadczenia o pracy oraz wskazują osoby, które mogą potwierdzić wartość ich pracy. Po uzyskaniu pomyślnych referencji, Biurow poleca kandydata na zgłoszoną posadę nauczycielską. Procedura powyższa gwarantuje pracodawcom wysoką wartość polecanych kandydatów.

Biurow obrony i porad prawnych

Istniejące od 12 lat początkowo jako referat prawny — biurow porad i obrony prawnej pozostawało nadal pod kierunkiem Sekretariatu Generalnego i korzystało z współpracy radcy prawnego T. N. S. W., adwokata B. Jeziorskiego, syndyka Towarzystwa, mecenasa dr. J. Sarapaty, i innych wybitnych prawników warszawskich. Biurow udzielało porad w sprawach służbowo-prawnych na zasadach regulaminu, ogłoszonego w n-rze 13 „Przeglądu Pedagogicznego” z r. 1932 oraz ustalało opinie w sprawach osobistych członków, na której podstawie przedstawiciel Zarządu Głównego interweniował w Ministerstwie W. R. i O. P., Ministerstwie Skarbu i innych urzędach centralnych.

Ogółem w okresie sprawozdawczym udzielono porad 112 piśmiennych, 98 ustnych, interweniowano w 107 sprawach w Ministerstwach i innych urzędach.

Syndyk T. N. S. W.

Syndykiem Towarzystwa i w ubiegłym okresie, podobnie jak w poprzednich, był mecenas dr. Józef Sarapata (Warszawa, Filtrowa 65), znakomity znawca ustawodawstwa administracyjnego i znany obrońca w tych sprawach na terenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Za jego pośrednictwem wielu członków T. N. S. W. wносиło swe sprawy do N. T. A., gdzie mecenas dr. J. Sarapata osobiście zastępował zainteresowanego członka wielokrotnie z wynikiem pomyślnym dla sprawy. W bieżącym roku mecenas dr. J. Sarapata umieszczał niektóre swe prace z zakresu prawa administracyjnego w „Przeglądzie Pedagogicznym”, nadto na ostatnim Walnym Zgromadzeniu Towarzystwa wygłosił na Komisji do spraw szkolnictwa państwowego cenny referat o sposobie obrony swych praw przez nauczycieli. Referat wzbudził duże zainteresowanie i został na życzenie wielu członków Komisji wydrukowany w n-rach 18 i 19 „Przeglądu Pedagogicznego”. — Prócz tego członkowie T. N. S. W. korzystali z pomocy naszego doradcy prawnego, mec. B. Jeziorskiego, specjalisty zwłaszcza w zakresie spraw, wynikających z uchwał Komisji Norm.

Pokój gościnny

W lokalu Zarządu Głównego czynny był od szeregu lat pokój gościnny o 4 łózkach, z którego korzystało 70 osób. Opłata za korzystanie z pokoju gościnnego za okazaniem legitymacji członkowskiej T. N. S. W. wynosi 2 zł. za dobę. Z pokoju gościnnego zasadniczo można korzystać w ciągu 3 dni, dłużej zaś za każdorazowym zezwoleniem Zarządu.

Fundusze T. N. S. W.

Fundusz Wdzięczności

Fundusz ten przeznaczony jest na doraźne lub stałe zasiłki dla b. nauczycieli szkół średnich, niezdolnych do pracy, a nie posiadających środków utrzymania. Funduszem tym na zlecenie Zarządu Głównego administruje Zarząd Okręgu Warszawskiego. Podstawy finansowe Funduszu oparte były na 10-groszowych dodatkach do składki członkowskiej, uchwalonych przez Walne Zgromadzenie Towarzystwa w dniu 1 czerwca 1936 r. i przesyłanych bezpośrednio do Zarządu Głównego, które je przekazywał Zarządowi Okręgowemu. Jednorazowe opodatkowanie się członków 1-złotową roczną składką, przeznaczoną specjalnie na ten cel — w roku sprawozdawczym nie było uchwalone przez Walne Zgromadzenie — pomimo to z tego tytułu wpłynęła pewna suma.

Fundusz Wdzięczności w roku sprawozdawczym wypłacał stałe miesięczne zapomogi: — jednej osobie — zł. 55; jednej — zł. 45; trzem osobom po zł. 40 oraz trzem — po zł. 30; razem zł. 310 miesięcznie. Nadto udzielono jednorazowo zasiłków: jednej osobie w dwu ratach zł. 100; jednej w dwu ratach — zł. 50 i jednej — zł. 30. Saldo Funduszu na dzień 1 stycznia 1937 wynosiło zł. 1.946 gr. 69.

Fundusz Pośmiertny Okręgu Lwowskiego

Istnieje od r. 1922, początkowo w Kole i Okręgu Lwowskim, a następnie — objął wszystkie Okręgi T. N. S. W.

Składka roczna w roku ubiegłym wynosiła 30 zł. rocznie. Wysokość premii asekuracyjnej — 1.300 zł. wypłacane rodzinie po śmierci członka Funduszu.

Z Funduszu tego wypłacono 25 zapomóg w łącznej sumie 32.500 zł.

Fundusz im. A. Mickiewicza

Podstawy finansowe tego Funduszu stanowią 10-groszowe dodatki do składki miesięcznej wszystkich członków T. N. S. W., corocznie uchwalane na Walnych Zgromadzeniach Towarzystwa. Z Funduszu tego otrzymują jednorazowe zasiłki wdowy i sieroty po zmarłych członkach T. N. S. W. i b. Stowarzyszenia Nauczycielstwa Polskiego. Fundusz istnieje już 46 lat i znajduje się w zawiadywaniu Zarządu Okręgu Lwowskiego, który w roku sprawozdawczym przyznał zasiłki w kwocie 6.070 złotych.

Fundusz im. kuratora Stanisława Sobińskiego

Utworzony przy Kole Lwowskim T. N. S. W. po zamordowaniu Kuratora ś. p. St. Sobińskiego, przeznaczony jest na udzielanie zwrotnych bezprocentowych lub bezzwrotnych pożyczek kolegom, członkom T. N. S. W., znajdującym się w trudnym materialnym położeniu.

Funduszem administruje Zarząd Okręgu Lwowskiego. W roku sprawozdawczym udzielono pożyczek na sumę 2.650 zł.

Fundusz im. ś. p. Józefa i Julii Czerneckich

Fundusz ten powstał dzięki ofiarności dr. Wincentego i dr. Władysława Czerneckich oraz prof. Czyżewiczowej ku uczczeniu pamięci ś. p. Józefa Czerneckiego, jednego z założycieli i długoletniego administratora Funduszu im. A. Mickiewicza. Administrujący tym Funduszem Zarząd Okręgu Lwowskiego wypłaca corocznie jednorazowe stypendia sierotom po członkach T. N. S. W. Okręgu Lwowskiego, kształcącym się w szkołach średnich i akademickich.

W roku sprawozdawczym wypłacono 6 stypendiów po 150 złotych, razem 900 złotych.

Działalność Zarządów Okręgowych T. N. S. W.

Okrąg Krakowski

Zarząd Okręgu Krakowskiego po Walnym Zgromadzeniu odbytym w dniu 22 marca 1936 roku stanowili kol. kol.: dr. St. Skimina — prezes, Wł. Michalaki — wiceprezes, J. Plezia — sekretarz, J. Szaflarski — skarbnik i kierownik Funduszu Pośmiertnego, członkowie zarządu z Krakowa: F. Fidziński, K. Lewicki, K. Missona, ks. R. Miszka, R. Niemiec, A. Zborowska; członkowie zarządu z prowincji: dr. Z. Bastgen (Biała), S. Cyrański (Radom), J. Kulpa (Ostrowiec); poza tym wchodził: Wł. Trybowski, przedstawiciel Komisji Obrony Prawnej, A. Michalak przedstawiciel sekcji W. F. i H. Szk.; prezesi Kół, posiadających ponad 25 członków, dr. L. Chrapczyński (Biała), W. Płodowski (Częstochowa), Cz. Michniak (Kielce), K. Golachowski (N. Sącz), W. Pęksa (Tarnów).

W czasie od 1.I.1936 do dnia 23.III.37 Wydział odbył 18 posiedzeń, pełny Zarząd zebrał się 3 razy, Walnych Zgromadzeń było 2: w dniach 22.III.36 r. i 7.III.37.

Sekretariat załatwił 326 liczb dziennika, otrzymano pism 273, wysłano 743, w tym 11 okólników.

Dochody Zarządu wynosiły w roku 1936 kwotę 2.959,52 zł., rozchody 1.813,92 zł., nadto posiada Zarząd 300 zł. w obligacjach Pożyczki Narodowej.

Przy Zarządzie funkcjonuje Fundusz Pośmiertny, którego dochody wyniosły 4.186,28 zł., rozchody zaś 2.854,85 zł. W okresie sprawozdawczym zmarło czterech członków F. P.

Ponadto przy Zarządzie działa Komisja Obrony Prawnej, której biuro prowadzi mec. Wł. Trybowski, wyborny znawca spraw nauczycielskich. Biuro miało w okresie sprawozdawczym 7 spraw wygranych, w tym sprawy o znaczeniu zasadniczym, bo wygrane przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym.

Działalność Zarządu szła głównie w kierunku organizacyjnym, dążąc do reaktywowania Kół, zakładania nowych i pomnożenia członków w Kołach już istniejących. W okresie sprawozdawczym powstało lub reaktywowało się 5 Kół: Bochnia, Gorlice, Jasło, Mielec i Wadowice.

Poza tym Zarząd brał przez swych delegatów udział w pracach Międzyzwiązkowej Komisji, prowadzącej akcję o zniesienie dekretu emerytalnego.

Stosunek władz szkolnych do poczynań i akcji Zarządu był bardzo życzliwy, oparty na zupełnym zrozumieniu zadań towarzystw zawodowych, czego wybitnym dowodem była rozmowa przeprowadzona przy przedstawieniu się Prezydium Okręgu i Koła Krakowskiego panu Kuratorowi Stypińskiemu.

Okrąg Lubelski

W skład Zarządu Okręgu w roku sprawozdawczym wchodził kol. kol.: dr. L. Zengteller jako prezes; J. Bąk, J. Majka, A. Paciorek, J. Makarewicz, ks. C. Nowicki, ks. dyr. M. Nowikowski, Z. Tołwiński, A. Dulewicz, jako członkowie z Lublina; Wiesławski J. i Wojewódzki I z Siedlec oraz W. Gryś z Białej Podl., ponadto jako wryliści: kol. K. Chmielewski z Lublina i B. Buchoń z Siedlec.

W okresie sprawozdawczym odbyło się jedno Walne Zgromadzenie Okręgu w dniu 8.X.1936 r. z udziałem przedstawiciela Zarządu Głównego kol. R. Mańkowskiego; jedno posiedzenie pełnego Zarządu, oraz trzy posiedzenia Wydziału i pięć posiedzeń Prezydium.

Oprócz normalnych czynności Zarząd Główny w okresie sprawozdawczym brał czynny udział w organizowaniu wojewódzkiej Komisji Norm, a także współdziałał okolicznościowo z organizacjami społeczno-oświatowymi, jak: LOPP., LMK., Akcja Katolicka, Związkiem Zachodnim i t. p.

Nadto Zarząd Okręgu zorganizował dwa odczyty w sprawach naukowych i zawodowych. Referentami byli: prezes T. N. S. W., prof. dr. Wł. Tatarkiewicz, który wygłosił odczyt na temat „Nauka i sztuka na drugiej półkuli” oraz prezes Okręgu Lub. T. N. S. W., dr. L. Zengteller, który wygłosił odczyt na temat „Nowe pomysły metodyczne”.

Sprawami organizacyjnymi kierował osobiście prezes, dr. L. Zengteller, wyjeżdżając parokrotnie na prowincję, celem ożywienia istniejących Kół, oraz odnalezienia nowych kontaktów i możliwości do rozkrzewienia Towarzystwa na prowincji.

Okrąg Lwowski

Skład Zarządu: prezes M. Szczerbański, v.-prezesi: G. Pola i P. Urban, sekretarz dr. B. Nadolski, skarbnik S. Ruxer; członkowie: S. Cygan, M. Halaunbrenner, M. Łukasiewicz, F. Szmyd, T. Urbański; z prowincji: F. Cypriś (Rzeszów), J. Steczko (Jarosław), M. Zawałkiewicz (Zaleszczyki); wryliści: K. Brończyk (redaktor „Muzeum”) oraz prezesi większych Kół.

W okresie sprawozdawczym odbyło się jedno posiedzenie Zarządu, 4 posiedzenia Wydziału i szereg posiedzeń Prezydium.

Utrzymywano stały kontakt z władzami, zarówno z Kuratorium O. S. Lwowskiego, jak również z władzami administracji ogólnej; Zarząd brał udział w wielu akcjach społecznych, w szczególności poparł akcję T. S. L., zmierzającą do ratowania polskiego stanu posiadania w Małopolsce Wschodniej, uczestniczył w Komitecie Okręgowym Pomocy Zimowej dla bezrobotnych. Zarząd Okręgu rozwinął działalność organizacyjną, dzięki czemu powstały 3 nowe Koła w Okręgu. Liczba Kół doszła w r. b. do 33. Zarząd wiele troski poświęcił kwaterownikowi „Muzeum”, dbając o należyty rozwój pisma.

Wspólnie z Zarządem Koła Lwowskiego Zarząd Okręgu zajmował się domem wypoczynkowym dla młodzieży szkolnej w Siankach.

Zarząd Okręgu, dysponując specjalnymi funduszami, udzielał pomocy materialnej licznyim petentom.

Zarząd Okręgu pozostawał w ścisłym kontakcie z Międzystow. Komisją Norm, której sekretarzem był przedstawiciel T. N. S. W., dr. E. Kiernicki. Zarząd Okręgu współpracował ze Stow. Chrześc. Narod. Naucz. Szk. Powszechnych, z dyrekcją „Książnicy-Atlasu” oraz z Tow. Kredytowym i Budowlanym Urzędników i Naucz. Szk. Sr. i W.

Wydział podejmował często współpracę z organizacjami obywatelskimi i instytucjami kulturalnymi jak: T. S. L., ŁOPP., Pol. Cz. Krzyż, L. M. K., Pol. Tow. Filologiczne, Pol. Tow. Higieniczne, Pol. Zw. Zachodni i Tow. Budowy Publ. Szk. Powszechnych.

Okrąg Łucki

W roku 1936 kierownictwo Okręgiem spoczywało w rękach kol. kol.: dyr. J. Laskowskiego jako prezesa, ks. K. Gałęzowskiego jako v.-prezesa, J. Kuczewskiego jako sekretarza, S. Jewdokimowa jako skarbnika oraz dyr. D. Niżnikiewicza i dyr. E. Góry, jako członków Zarządu.

W okresie sprawozdawczym Zarząd Okręgu zorganizował jeden zjazd prezesów Kół, na którym między innymi poruszono sprawę organizowania nowych Kół T. N. S. W. na Wołyniu. Ponadto Zarząd zorganizował zebrania dyskusyjne dla nauczycielstwa szkół średnich w Łucku i Kowlu z udziałem prezesa i sekretarza Okręgu. Tematem dyskusji było „Stanowisko nauczyciela wobec prądów współczesnych”.

Okrąg Poznański

W okresie sprawozdawczym skład Zarządu Okręgu był następujący: Dr. K. Łuczewski — prezes, E. Flis — v.-prezes, S. A. Schmidt — skarbnik, M. Głowiński — sekretarz, dyr. B. Bińkowski, L. Klóskowski, J. Stoiński, doc. dr. Wł. Ślebodziński, doc. dr. St. Tync, Z. Theinertówna, dyr. J. Waga (Sekcja seminarialna), A. Miętuś (prezes Koła Poznańskiego), S. Komeza, L. Łańcucki (Bydgoszcz), Al. Roemer (Świecie) i prezesi większych Kół: S. Białoszycki (Toruń), S. Delekta (Teczew), A. Kuźniar (Grudziądz), M. Seidel (Bydgoszcz), B. Szczygłowski (Leszno).

Walne zgromadzenie odbyło się 15 marca ub. r., posiedzeń pełnego Zarządu Okręgu było 3, Wydziału i Prezydium (posiedzeń protokolarnych) 9.

Ważniejsze sprawy, które zajmowały Wydział i Zarząd Okręgowy w okresie sprawozdawczym, były następujące: a) propaganda organizacyjna, uwieńczona powstaniem nowych Kół w Ostrzeszowie, Starogardzie i Działdowie, ogólnym wzrostem liczby członków o 100 nowych osób, ożywieniem życia Kół; b) uchwalenie regulaminu Funduszu Bezrobocia, c) wezwanie Kół do podjęcia akcji opodatkowania się nauczycielstwa na FON — na co otrzymano od 19 Kół pozytywne odpowiedzi; d) rozpisanie do Kół ankiety celem zebrania materiałów dla Komisji Pedagogicznej

na temat wyników nauczania w nowym gimnazjum; e) uchwalenie i przekazanie Zarządowi Głównemu projektu regulaminu Komisji Walnego Zgromadz. Tow., celem ich usprawnienia; f) prowadzenie dalszej pracy nad realizacją tego programowo-ideowych; g) wznowienie wydawania „Biuletynu” Zarządu Okręgowego.

Ponadto Zarząd Okręgu brał udział przez swego delegata w uroczystościach jubileuszowych Macierzy Szkolnej w Gdańsku.

Kontakt z Kołami był żywy i wyraził się w licznej korespondencji (wysłano 5 okólników i 332 listy — otrzymano 205 listów). W okresie sprawozdawczym stwierdzono dalsze podniesienie się sprężystości organizacyjnej, co się przejawiało w nadsyłaniu na oznaczony termin przez wszystkie Koła spisów członków.

Stosunki z władzami szkolnymi były zupełnie poprawne. Zarówno p. Kurator, dr. J. Jakóbiec, dawny długoletni członek T. N. S. W., jak i pp. Naczelnicy i Wizytatorzy odnosili się do spraw T. N. S. W. z życzliwością. Znalazło to wyraz między innymi w poparciu starań T. N. S. W. w kierunku utworzenia Międzypowiatrzyskiej Komisji Norm. Osobno należy tu wymienić memoriał Zarządu Okręgowego opracowany na życzenie i z inicjatywy p. Kuratora dr. J. Jakóbca w sprawach szkolnych i nauczycielstwa Okręgu.

Okrąg Śląski

W skład Zarządu Okręgu Śląskiego w okresie sprawozdawczym wchodził kol. kol.: prezes J. Hess, v.-prezes I. Juchnowiczówna, sekretarz T. Michalik, skarbnik J. Smoleń, członkowie Zarządu: dr. Wł. Bryniarski, Z. Freidenberg, A. Lorenowicz, J. Lubos, J. Palider, K. Steckiewicz, dr. T. Strumiłło, dyr. E. Sznapka, dr. E. Trzaska i J. Wielebiński.

Walne zgromadzenia odbyły się 22.III.1936 r. i 7.III.37 r., plenarnych posiedzeń Zarządu było 5, posiedzeń Wydziału 1, Prezydium 1.

Zarząd Okręgu w okresie sprawozdawczym zajmował się głównie sprawą realizacji reformy szkolnej, oraz losem szkoły polskiej na Śląsku Opolskim. Zorganizował zbórkę książek do czytania i podręczników dla gimnazjum polskiego w Bytomiu. Zbiórka ta dzięki ofiarności Książnicy-Atlasu i wielu kolegów objęła przeszło 3000 wartościowych książek.

Zarząd Okręgu brał czynny udział w pracy społecznej wielu organizacji kulturalno-oświatowych i społecznych, przez swych przedstawicieli uczestniczył w zjazdach tych organizacji i porozumiewał się z nimi w sprawach aktualnych na wspólnych konferencjach.

Stosunek miejscowych władz szkolnych (Wydziału Oświecenia Publicznego w Województwie Śląskim) w okresie sprawozdawczym nie wytwarzał warunków harmonijnej współpracy ze strony Zarządu Okręgowego.

Usiłowania Zarządu Okręgowego celem pozyskania nowych członków dały, jak dotąd, bardzo małe wyniki.

Okrąg Warszawski

W okresie sprawozdawczym Zarząd Okręgu stanowili kol. kol.: prezes dr. M. Reiter, v.-prezes W. Antosiewicz, sekretarz W. Jankowska, skarbnik J. Miernik, członkowie Zarządu: S. Józefowicz, A. Kudławiec, J. Ptaszycki, Z. Ruppert, dr. W. Wąsik, T. Uhma, W. Wielgosz, wszyscy z Warszawy; z prowincji: dr. K. Masłowski z Włocławka, J. Tarasin z Kalisza. — Delegatem Koła Warszawskiego do Zarządu Okręgu był kol. H. Tański. W okresie sprawozdawczym odbyło się jedno posiedzenie pełnego Zarządu, 10 posiedzeń Wydziału, oraz jedno posiedzenie Prezydium.

Zarząd Okręgu rozwijał działalność za pośrednictwem czterech referatów: organizacyjno-samopomocowego, Funduszu Wdzięczności, biura pośrednictwa pracy i Komisji Kolonii dla młodzieży szkół średnich. Referat organizacyjno-samopomocowy położył główny nacisk na ożywienie życia Kół. W tym celu uruchomiono bibliotekę dzień pedagogicznych. Referat Funduszu Wdzięczności udzielał stałych zasiłków 8 osobom. Biuro pośrednictwa pracy obsadziło 67 posad.—Komisja Kolonii dla młodzieży uruchomiła 4 klimatyczne kolonie nad morzem dla dziewcząt i chłopców: w Swarzewie, w Chłapowie i w Wielkiej Wsi, przy czym w Swarzewie kolonie mieściły się w lokalu znacznie rozbudowanym staraniem Komisji. Sezon kolonii trwał 6 tygodni, od 30 czerwca do 12 sierpnia, i dzielił się na 2 okresy. Frekwencja

młodzieży była większa, niż przewidywano i wynosiła w pierwszym okresie 352, w drugim 262, razem 614 uczn. czyli 12.894 dzieciodni. Opłata za jeden okres wynosiła 75 zł., za dwa okresy 125 zł. Ulg przyznano na sumę 3.720 dzieciom bezrobotnych i niezamożnych w liczbie 111 osób, korzystając z licznych subwencji.

Kierownictwo Komisji spoczywało w rękach kol. kol.: dyr. W. Antosiewicza jako przewodniczącego, J. Otto jako sekretarza i W. Wielgosza jako skarbnika, nadto do Komisji wschodził także zaangażowany na kierownika generalnego kol. J. Flisak.

Kolonie wizytowane były przez dr. K. Mitkiewicza, wizytatora higieny szkolnej K. O. S. Warszawskiego, dr. St. Wilczyńskiego, naczelnika Wydz. Opieki Społ. przy Komis. Rządu na m. st. Warszawę, p. Fochta z ramienia tegoż Wydziału Op. Społ., wiceprezesa Zarządu Głównego T. N. S. W. kol. St. Kwiatkowskiego i sekretarza generalnego T. N. S. W. kol. T. Mikułowskiego. Przez czas trwania kolonii przebywał w terenie przewodniczący Komisji Kolonii kol. W. Antosiewicz i skarbnik kol. W. Wielgosz.

Okrag Wileński

W okresie sprawozdawczym Zarząd Okręgu Wileńskiego stanowili kol. kol.: prezes dyr. J. Zelski, v.-prezes dr. P. Puciata, sekretarz i skarbnik S. Jastrzębski, członkowie z Wilna: K. Bielska, A. Kolankiewiczówna, A. Narwoysz, Ks. M. Żeludziejcz; z prowincji: J. Heybowiczówna z Wołkowyska i J. Cink z Grodna, oraz prezes Koła Wileńskiego, W. Kyprian.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 1 posiedzenie pełnego Zarządu przy udziale kolegów z prowincji, a mianowicie Z. Gergowicza z Dżysny i W. Michalewskiego z Głębokiego, oraz członków Zarządu Polskiej Macierzy. Posiedzeń Wydziału odbyło się 3.

Poza normalnymi czynnościami administracyjnymi Zarząd Okręgu pomagał Kołu Wileńskiemu w zaopatrywaniu biblioteki przy Kole oraz prowadził dobrze prosperującą kasę koleżeńską, która w okresie sprawozdawczym udzieliła pożyczek na sumę 1.450 zł. i 53 upoważnienia do zakupów na raty.

Stan organizacyjny w okresie sprawozdawczym ulega powoli poprawie. Reaktywowano Koło w Dziśnie i prowadzono akcję za zwiększeniem liczby członków.

Stosunek Kuratorium Okr. Wileńskiego do Zarządu Okręgu T. N. S. W. był zawsze nacechowany życzliwością. Delegacja Zarządu witała jesienią ub. r. nowomianowanego Kuratora O. S. W., p. M. Godeckiego.

Zarząd Okręgu wysłał przeszło 200 pism, starając się tą drogą nawiązać kontakt z ośrodkami prowincjonalnymi, a specjalnie z miejscowościami, gdzie dotąd nie ma Kół T. N. S. W. jak z Lidą, Stołpcami i inn.

Kronika

Pielgrzymka Nauczycielska na Jasną Górę

Komitet Główny Pielgrzymki uprosił o przyjęcie protektoratu Pielgrzymki Księdza Kardynała Hłonda, Księdza Kardynała Kakowskiego i Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Profesora Wojciecha Świętosławskiego. Stanowisko Prezesa Komitetu Głównego Pielgrzymki objął Profesor Antoni Ponikowski. Główne uroczystości odbędą się w Częstochowie w dniu 24 czerwca 1937 r. Na uroczystości te przybędzie do Częstochowy Ksiądz Prymas Hłond.

Wyjazd Prezesa T. N. S. W.

Prezes T. N. S. W., prof. dr. Wł. Tatarkiewicz, wyjechał z końcem marca b. r. na zaproszenie czynników miejscowych i na propozycję Ministerstwa Spraw Zagranicznych do Jugosławii, Grecji i Bułgarii. Prof. Tatarkiewicz wygłasza tam cykl odczytów o sztuce i filozofii polskiej. Powrót p. Prezesa nastąpi z końcem kwietnia.

Opinie o programach liceum

Mimo bardzo krótkiego czasu na sformułowanie opinii szereg Kół T. N. S. W. odbyło już zebrania w sprawie programów liceum. Niektóre z tych Kół przysłały nam bardzo ciekawe opinie. Niezależnie od tego Komisja Pedagogiczna Zarządu Głównego pracuje nad oceną programów w szeregu posiedzeń przy udziale zaproszonych gości.

Zniżki dla członków T. N. S. W.

za okazaniem legitymacji członkowskiej

W *Lecznicy Związkowej Lekarzy Specjalistów dla przycho-
dzących chorych, Marszałkowska 98, porada lekarska zamiast zł. 5.00
— zł. 4.00, inne zabiegi lekarskie obniżono od 20% do 30%. Lekarz
dentysta: J. Wielgoszowa, Warecka 15, m. 15 — 20%.*

Zakłady kąpielowe „Diana”, Chmielna 13 — 20%.

W sklepach: Kolportaż Książki Polskiej, Bronisława Pie-
rackiego 15 — 10%. W sklepach materiałów piśmiennych: Nasz
Sklep-Urania, Warszawa, Jasna 1, Łódź, Piotrkowska 90 — 10%;
Ad Astra, materiały piśmienne, Nowy Świat 1 — 10%; J. Dziewul-
ski—składy papieru, Krakowskie Przedmieście 9, Krakowskie Przed-
mieście 29, Marszałkowska 95 — 10%; St. Winiarski, skład papieru,
Nowy Świat 53 — 10%. Pracownie ubrań i obuwia: Jan Kielman,
magazyn obuwia, Chmielna 3 — 5%. K. Dutkiewicz, magazyn bieli-
zny i galanteria, Świętokrzyska 30 — 7½%; Gustaw Marynowski,
magazyn bielizny i konfekcji męskiej, Marszałkowska 112 — 8%; Bo-
lesław Brykner i S-ka, magazyn bielizny i konfekcji męskiej, Szpi-
talna 9 — 5%; Aleksander Hofman, konfekcja męska, Bielańska 5 —
10%; Franciszek Ryczer, wytwórnia parasoli i lasek, Marszałkowska
101 — 10%; Karol Jankowski, fabryka sukna, Nalewki 10, Marszał-
kowska 112, Nowy Świat 43, Chłodna 12, Marszałkowska 38 — 10%;
Bracia Borkowscy, zakłady elektrotechniczne, Jerozolimka 6—15%;
Ludwik Spiess i Syn, zakłady chemiczne, Plac Teatralny 18, Marszał-
kowska 99, Marszałkowska 140 — 5% — 10%; St. Rudzki, optyk,
Nowy Świat 40 — 10%; Józef Pazderski, zegarmistrz, Bracka 9, za
wszystkie naprawy — 10%; ze sprzedaży 5%; Bronisław Szczepań-
ski, zegarmistrz, Szpitalna 7 — 10%; I. Wasiński, fabryka i magazyn
artykułów podróжных i wyrobów skórzanych, Bracka 16 — 10%;
skład porcelany i szkła „Placówka porcelany”, Szpitalna 6 — oraz
skład porcelany i szkła, St. Gaik i B. Ilecki, Wierzbowa 3 z artyku-
łów pierwszej potrzeby — 5%, z galanterii — 10%; Wacław Siemia-
nowski, krawiec, Kapitulna 1, Zakład krawiecki „Teofil Szulc” —
10% przy robotach krawieckich; M. Talikowski i S-wie, wytwórnia
rękawiczek, Nowy Świat 7, Marszałkowska 140 — 10%; Jan Młod-
kowski, magazyn kapeluszy i czapek sportowych, Pl. Trzech Krzyży
18, Marszałkowska 92 — 6%. Związek Pszczelarzy — sprzedaż owo-
ców i miodu, Lublin, Lipowa 3. Warszawa, Hoża 4 — 5%.

Polska Żegluga Rzeczna „Vistula” (Warszawa, Mazowiecka 12.
Tel. 216-31) udziela członkom T. N. S. W. 25% zniżki od cen
normalnych przy przejazdach Wisłą.

W prenumeracie pism 25% zniżki udzielają: Express
Poranny, Gazeta Polska, Kurier Poranny, Kurier Warszawski, Ro-
botnik, Warszawski Dziennik Narodowy, Ruch Literacki oraz Iskry,
tygodnik dla młodzieży, Goniec Warszawski — 1 zł. 90 gr. z przesyłką.

Wydawnictwa: Instytut Literacki — 45% zniżki na swo-
ich wydawnictwach.

ISKRY

POWINNY BYĆ
W KAŻDEJ KLASIE
WARSZAWA XXII

UL. FILTROWA Nr. 75

TREŚĆ Nr. 29: 19 marca *H. Duninówna* z 1 il. — Było
to pod Pokrzywianką. (*E. Sobiński*) z 2 il. — 18 marca. (*B. St.
Kossutkówna*) z 2 il. — Legiony to żołnierska nuta (*M. Kosiń-
ska*) — Marzec, śnieg, grypa i świąteczne nastroje (*H. Du-
ninówna*) z 2 il. — Nic nowego pod słońcem (*Dr J. R. P.*) z 5
il. — Gazetka (Sejm — Słowaczyna). — Warto przeczytać.

Dodatek powieściowy: *Maria Wardasówna: Maryśka
ze Śląska*, str. 160 — 176 z 3 il.

ŻĄDAJCIE BEZPŁATNYCH NUMERÓW OKAZOWYCH DLA ROZDANIA MŁODZIEŻY

1. Sprawozdanie rachunkowe Zarządu Głównego T.N.S.W. za czas 1.I — 31.XII.1936 r.

WYDATKI		Prelimino- wano na rok 1936	Wykonano do 31 XII.1936	Preliminarz na rok 1937
A. Koszty ogólne				
1.	Płace pracowników kancelarii	8,000.—	8,683.—	9,840.—
2.	Podatki i świadczenia	800.—	759,49	900.—
3.	Zjazdy Zarządu Głównego	1,500.—	1,286,40	1 300.—
4.	Wyjazdy delegacji	400.—	347,25	400.—
5.	Koszty kancelaryjne	2,000.—	2,032,79	2,000.—
6.	Lokal, światło, opał, służba, go- niec	6,500.—	6,985,71	7,000.—
7.	Wydatki Sekcji Głównych	100.—	119,20	100.—
8.	Biuro Pośrednictwa Pracy	100.—	334,10	100.—
9.	Obrona prawna	1,700.—	1,085,80	1,200.—
10.	Walne Zgromadzenie	500.—	509.—	500.—
11.	Sprawozdania roczne	500.—	532,37	500.—
12.	Udział w innych organizacjach	1,500.—	1,666,84	800.—
13.	Różne nieprzewidziane	400.—	130 70	200.—
A		24,000.—	24,472,65	24 840.—
B. Wydawnictwa:				
14.	Administracja wydawnictw	1,000.—	656,36	800 —
15.	Przegląd Pedagogiczny	8,200.—	8,440,52	8,400.—
16.	Kultura i Wychowanie	6,100.—	4,936 66	5,000.—
17.	Muzeum	4,400 —	4,332,92	4,400.—
18.	Inne	100 —	60,—	100.—
B		19,800.—	18,426,46	18,700.—
C. Domy wypoczynkowe:				
19.	„Tenesówka" w Krynicy wydatki bieżące		1,801 68	1,800.—
20.	„Zamek T. N. S. W." w Orłowie: wydatki bieżące		1,903,37	1,800.—
	spłata długu w Banku Drezd. z %		15,960 —	15,240.—
21.	Pokój gościnny w W-wie wydatki		231 90	200 —
C			19,896,95	19,040.—
D. Fundusze specjalne:				
22.	Im. Mickiewicza dla wdów i sierot		4,965,57	3,300.—
23.	Wdzięczności dla pozbaw. pracy		3,723 80	3,300.—
D			8 689,37	6,600 —
E. Amortyzacja:				
24.	Nieruchomości		7,449,96	7,450,—
25.	Ruchomości		7,675,60	5,000.—
E			15,125,56	12,450.—
Razem wyd. A + B + C + D + E			86,610,99	81,630.—

WPLYWY

A. Zwyczajne

- 26. Składki członków dla Zarządu Głównego
- 27. Odsetki
- 28. Z Książnicy Atlas dywid. i tant.

A

B. Na wydawnictwa

- 29. Ogłoszenia i prenumeraty
- 30. Dopłaty za II kwartałnik
- 31. Dotacje z Kół i Okręgów

B

C. Domy wypoczynkowe

- 32. „Tenesówka” w Krynicy
- 33. „Zamek T. N. S. W.” w Orłowie
- 34. Pokój gościnny w W-wie
- 35. Fundusz Domów

C

D. Specjalne składki

- 36. Na Fundusz im. Mickiewicza z r. 1935 pozostało
w 1936 r. wpłynęło
- 37. Na Fundusz Wdzięczności z r. 1935 pozostało
w 1936 r. wpłynęło

D

Razem wpływy A + B + C + D

	Prelimino- wano na rok 1936	Wykonano do 31 XII 1936	Preliminarz na rok 1937
26. Składki członków dla Zarządu Głównego	36.060 —	38.150.11	39.600.—
27. Odsetki	300.—	504.96	400 —
28. Z Książnicy Atlas dywid. i tant.	—	9.444 18	12.500.—
A	36.300.—	48.099 25	52.500.—
29. Ogłoszenia i prenumeraty	2.500.—	2 103.53	2.000.—
30. Dopłaty za II kwartałnik	—	709.50	500.—
31. Dotacje z Kół i Okręgów	5.000 —	3.250.—	1.750 —
B	7.500.—	6.063.03	4.250.—
32. „Tenesówka” w Krynicy	—	3.728 16	3.700.—
33. „Zamek T. N. S. W.” w Orłowie	—	3.913 80	3 900 —
34. Pokój gościnny w W-wie	—	948.50	800.—
35. Fundusz Domów	—	8.706.09	9.900.—
C	—	17.296.55	18.300.—
36. Na Fundusz im. Mickiewicza z r. 1935 pozostało w 1936 r. wpłynęło	— —	2.063.54 2.902.03	— 3.300.—
37. Na Fundusz Wdzięczności z r. 1935 pozostało w 1936 r. wpłynęło	— —	821.77 2.902.03	— 3.300.—
D	—	8 689.37	6 600.—
Razem wpływy A + B + C + D	—	80.148 20	81.650.—

Skarbnik: (—) *Wład. Kopczewski.*

2. Rachunek Strat i Nadwyżek za r. 1936.

- 1. Wydatki administracyjne . 24.472.64
- 2. Wydatki na czasopisma . 18.426.46
- 3. Wydatki Krynicy 1.801.68
- 4. „ Orłowa 1.903.37 3.705.05
- 5. Rata i odsetki pożyczki w Banku Drezd. 15.960.—
- 6. Amortyzacja ruch. 7.675.60
- 7. „ nieruch. 7.449.96 15.125.56
- 8. Wypłata fund. specj. . . . 5.804.06

83.493.78

- 1. Składki czł. do Z. Gł. . 38.150.11
- 2. Prenum. i ogłosz. w czas. 2.813.03
- 3. Odsetki 504.96
- 4. Dywidendy i tantiemy . . 9.444.18
- 5. Wpł. w Krynicy 3.728.16
- 6. „ w Orłowie 3.913.80 7.641.96
- 7. Nadwyżka z pokoju gośc. 716.60
- 8. Dotacje Okręgów i Kół na czasopisma 3.250.—
- 9. Składki na fund. specj. . . 5.804.06
- 10. „ na Fund. Domów 8.706.09
- 11. Strata 6.462.79

83.493.78

Komisja Rewizyjna: (—) *K. Golczewski.* (—) *L. Klóskowski* (—) *Fr. Sadowski.*

3. Ogólny bilans Zarządu Głównego T. N. S. W. z dnia 31.XII r. 1936

1. Kasn	170,16		1. Sumy przechodnie: Zarządu Głównego	35,70
2. P. K. O.	4.935,23		Orłowo	106,—
3. Lokaty	8.327,38			141,70
4. Dłużnicy	142,26		2. Wierzyciele:	
5. Papiery wartościowe:			Bank Drezdeński	90.000,—
Akcje Książnicy Atlas	146.309,45		Pożyczki członków	346,40
Bank Polski	2.500,—		Pożyczki Okręgów i Kół	3.250,—
Pożyczka Narodowa i Inwestyc.	1.048,—		Różni	5.743,38
	<u>149.857,45</u>		3. Fundusze:	
6. Domy wypożyczkowe:			Kursów wakacyjnych	1.477,29
Orłowo	206.566,80		Budowy domu w Warszawie	267,—
Krynica	173.125,92		II Zjazdu Polonistów	1.603,82
	<u>379.692,72</u>		4. Fundusz amortyzacji domów	17.898,36
7. Parcele:			dopisano za 1936 r.	7.449,96
Wisła - Polana	14.194,03		5. Majątek Towarzystwa	<u>444.102,22</u>
Lwów	4.165,—			
Bliżyn	100,—			
	<u>18.459,03</u>			
8. Ruchomości:				
w dniu 31-XII-36	18.371,50			
amortyzacja	7.675,60			
	<u>10.695,90</u>			
	<u>572.280,13</u>			<u>572.280,13</u>

Księgowar: (—) *Eug. Matczakówna.*

Skarbnik: (—) *Wład. Kopczewski.*

Komisja Rewizyjna na posiedzeniu z dnia 4 kwietnia 1937 r. zbadała księgi z alegatami, stan kasy, lokaty, papierów wartościowych, porównała zestawienia bilansu z Księgą Główną, i znalazła wszystko w należytym porządku. Komisja wnosi: Ważne Zgromadzenie udziela Zarządowi Głównemu absolutorium.

(—) *K. Goleczewski.*

(—) *L. Kłoskowski.*

(—) *Fr. Sadowski.*

Sezon letni w Krynicy i Orłowie Morskim

Sezon letni w domach wypoczynkowych T. N. S. W. w Krynicy i Orłowie Morskim będzie otwarty w drugiej połowie czerwca. Warunki pobytu zarówno w Tenesówce, jak Zamku wynosić będą za mieszkanie od 1 złotego 50 gr. do 2 zł. 30 gr. od osoby, w zależności od pokoju (zwłaszcza w Tenesówce) i liczby osób w pokoju, łącznie z pościelą, bielizną pościelową i oświetleniem. Warunki utrzymania całodziennego, przy czym posiłek podawany jest trzy razy dziennie, wynosić będą, tak jak w roku ubiegłym 3 złote 80 groszy dziennie od osoby, o ile koszty utrzymania pozostaną na obecnym poziomie. Członkowie T.N.S.W., chcący zarezerwować sobie pokój na cały sezon letni lub część sezonu w Orłowie Morskim, winni nadesłać swe zgłoszenia do Zarządu Głównego przed 1 maja r. b., zaznaczając: 1) na jaki okres czasu chcą mieć zarezerwowany pokój, 2) dla ilu osób ma być przeznaczony pokój, względnie pokoje, 3) czy chcą korzystać na miejscu z całodziennego utrzymania, czy tylko ze śniadań. Zgłoszenia do Tenesówki w Krynicy prosimy przysyłać bezpośrednio w tym samym terminie pod adresem: prof. Jan Śliwa, Muszyna, willa Modrzew. W odpowiedzi na zgłoszenie podamy szczegółowe obliczenie kosztów pobytu i ci członkowie, którzy wpłacą w podanym w odpowiedzi terminie należną sumę za mieszkanie (opłatę za utrzymanie każdy z członków reguluje na miejscu), mogą liczyć na to, że pokój dla nich został zarezerwowany. Spóźnione zgłoszenia będą uwzględnione tylko w razie dysponowania wolnymi pokojami.

Letnia Kolonia Nauczycielska nad morzem

Zarząd Koła Warszawskiego T.N.S.W. organizuje w r.b. kolonię dla nauczycieli i ich rodzin w Ostrowie pod Jastrzębią Górą (poczta Krokowo).

Koszt utrzymania, wraz z mieszkaniem zbiorowym (około 6 osób w dużym pokoju), wyniesie 2 zł. 50 gr. dziennie od osoby. Osoby nie będące członkami T. N. S. W., ani nie należące do najbliższej rodziny członków, płacą 10% więcej. Osoby, pragnące mieć oddzielne pokoje jedno, dwu, trzy-osobowe, mogą je uzyskać za pośrednictwem Zarządu Kolonii (cena pokoju za cały sezon wynosi około 100 złotych).

Zapisy przyjmuje się w Kole Warszawskim T. N. S. W.: Warszawa, Bracka 18 m. 4, w poniedziałki, środy i piątki od godziny 19 do 20. Wszelką korespondencję w związku z zapisem (wraz ze znaczkiem pocztowym na odpowiedź) należy kierować pod powyższym adresem z adnotacją „Kolonia Nauczycielska”.

Ś. † P.

ROMAN PALMSTEIN

em. Profesor IV Gimnazjum we Lwowie. Członek Honorowy T. N. S. W.
Pierwszy Redaktor „Muzeum”, opatrzony Św. Sakramentami zmarł po ciężkich cierpieniach dnia 13 marca 1937 r. w wieku lat 86.

CZEŚĆ JEGO PAMIĘCI

Nowe wydawnictwa

Wydawnictwo Książnicy-Atlasu:

H. Malewska: **Żelazna Korona**. 2 tomy. 1937. Str. 562. Zł. 14. Powieść historyczna o cesarzu Karolu V, nagrodzona na konkursie urządzonym przez Książnicę-Atlas wespół z Polską Akademią Literatury. Historia nie jest w niej kostiumem, sztafajem, jest samym rdzeniem utworu, jego najsilniejszym akcentem, m. in., jako fresk bujnego, renesansowego obyczaju. Na tym tle występują postacie silnie zarysowanych wyrazieli epoki. Losy ich wszystkich rozwijają się w cieniu potężnej postaci cesarza Karola V.

Wydawnictwo M. Arcta:

St. Szober: **Słownik ortoepiczny. Jak mówić i pisać po polsku**. Rozstrzyga 36.000 wątpliwości w zakresie języka potocznego, urzędowego i literackiego, wskazując prawidłowe brzmienie, sposób wymawiania, budowę zdań, układ wyrazów w zdaniu, błędy językowe. Podaje słownikowo ujęte zasady gramatyczne, szeroki zakres wyrażań i zwrotów. Opiera się na przykładach z najcelniejszych autorów.

Ukazał się zeszyt I i II.

Edward-Aleksander Rontaler (1846—1917). Życiorys opracowany przez prof. Waclawa Kłossę na obchód 40-lecia Szkoły im. E. A. Rontalera w październiku 1936. Nakładem Związku Rontalerczyków. 1936. Str. 16.

CO ZAPEWNIĄ WKŁADCOM OSZCZĘDNOŚCIOWYM

K.K.O. MIASTA ST. WARSZAWY

TRAUGUTTA 5, BIELAŃSKA 8, TARGOWA 65, BAGATELA 14

1. stuprocentowe bezpieczeństwo i terminowy zwrot wkładów, gwarantowane:
a) kapitałami własnymi, aktywami Kasy, rezerwami i ostrożną gospodarką Kasy, b) całym majątkiem Gminy m. st. Warszawy (727 milionów zł.) i jej dochodami (ok. 90 milionów rocznie), c) Funduszem Gwarancyjnym K.K.O.
2. ustawowo zapewniona tajemnicę wkładów,
3. korzystną stopę procentową,
4. oprocentowanie liczone za cały czas, od następnego dnia po wpłacie do dnia wypłaty wkładu,
5. dwukrotne w ciągu roku dopisywanie procentów do kapitału, dokonywane w książeczkach odręcznie po ich przedstawieniu, poczynając już od 2 stycznia i 1 lipca.
6. możliwość lokaty uciulanej kwoty w złotych w zlocie.
7. zwolnienie odsetek od wkładów od podatku od kapitałów i rent.
8. prawo składania książeczek oszczędnościowych K.K.O. miasta st. Warszawy w urzędach i przedsiębiorstwach na kaucje i wadła na równo z gotówką.
9. prawne zwolnienie od egzekucji wkładu na książeczke do sumy 2 500 zł..
10. swobodny wybór książeczek: a) imiennych, b) na okaziciela, c) za hasłem,
11. możliwość otrzymania pożyczki na dogodnych warunkach,
12. ochronę kapitału przed pożarem, kradzieżą i t. p.
13. niezależność osobistą i podstawę dobrobytu,
14. rozwój gospodarczy Stolicy oraz niezależność ekonomiczną Kraju.

WKŁADÓW PONAD 120 MILIONÓW ZŁOTYCH

Prenumerata z przes.: rocznie 6 zł, półrocznie 3.60. Nr. pojed. 50 gr. Ogłoszenia $\frac{1}{4}$, str. 120 zł, 1 m, m 80 gr.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Bracka 18, tel. 222-26 P.K.O. 1487
Redaktor i Wyd.: Maksymilian Tazbir. Nakładem: Zarządu Głównego T. N. S. W.

Druk St. Niemiry Syn i S-ka, Warszawa, Pl. Napoleona 4, tel. 676-40.

Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.